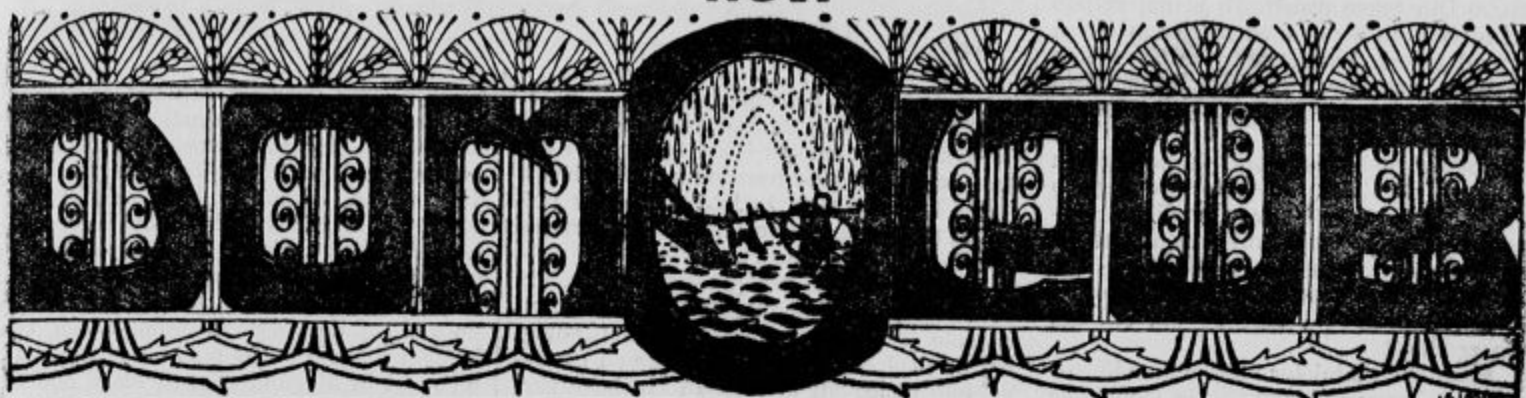

NOVI

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILO J. R. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu »Novega Domoljubaa,
naročnina, reklamacije in inserati pa Upravištvu »Novega
Domoljuba«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Trpljenje srbskega kmeta.

Poslanec Brodar poroča iz Belgrada:

Na sv. Rešnjega Telesa dan dopoldne ob pol enajstih stopi v naš klub g. Dimitrijevič, prejšnji narodni poslanec zemljoradniške stranke, ter prosi dovoljenja za vstop deputacije srbskih kmetov po številu 20 iz neke srbske občine. Kmetje vstopijo in nas pozdravijo z besedami: »Pomozi Bog!« in poslanci Jugoslovanskega kluba jim podamo roke. Njihov voditelj Dimitrijevič prične govoriti ter nam obrazloži namen njihovega prihoda v Belgrad tako-le:

Gospodje poslanci Jugoslovanskega kluba! Ta deputacija naših kmetov je prišla v Belgrad prosit pomoči in zaščite, ker je doma pri svojih za to postavljenih organih ne dobi. Pač pa nasprotno; baš oni, ki bi jim morali dati zaščito, svobode in življenja, jih grozovito preganjajo; tamošnji srezki načelnik jih šikanira, zapira, batina, pošilja izven rajona občine na kuluk po cele tedne, postavil jih je dvakrat pred sodišče, ki pa jih je vselej oprostilo, a jih je on ponovno dal zapreti. Enega je batinal, da se je onesvestil in so ga morali nesti domov. Dotični kmet stopi naprej in pravi: »Ja sam, gospodine!« Zresnil se mu je obraz in zasvetile njegove oči ter pravi: »Gospodine, nocoj sem celo noč begal po tem velikem dežju in tako danes zjutraj prišel v Belgrad. Gospodine, jaz sem starac, star 64 let, in svoje sinove sem dal za to državo, a sedaj se tako postopa z nami, in to samo zbog politike, ker smo zemljoradniške stranke in nočemo biti radikalni.«

Več drugih kmetov izjavi, da že cel mesec niso bili doma, ker jih vsak dan iščejo na domoh, da jih ponovno zaprejo in batinajo ali drugače kaznujejo. Pa so rajši pobegnili v šume in tam živijo. Znete, pravijo, kako je nam težko zdaj, ko imamo doma toliko posla, a ne smemo domov. Ako ne dobimo pomoči, nam obstanek ni več mogoč!

Vprašamo jih, kdaj se je to preganjanje pričelo. Izjavili so, da letos meseca

marca, odkar se je začela borba za občinske volitve in so izvolili v občinski odbor večino kmetov zemljoradniške stranke. Pokazali so pismo, pisano od predsednika tamošnje radikalne organizacije z štampiljo, v katerem pravi, da se preganjanje proti njim ne bode preje ustavilo, dokler ne izvolijo za predsednika svoje občine radikala, in da naj se nikar ne zanašajo na nobene pritožbe, ker jim vse skupaj ne bode nič pomagalo!

Srezki načelnik je novoizvoljene odbornike poklical k sebi in zahteval od njih, da izjavijo svoj odstop iz občinskega odbora, kar pa kmetje niso hoteli storiti in so zahtevali, da jim srezki načelnik občinske funkcije izroči. To je on smatral za upor proti njemu in jih kaznoval z zapornom od 5 do 15 dni. Večkrat je tudi klical še posamezne k sebi in zgodilo se je nekaterim, ko so po dve uri daleč ali še več prišli tja, da je rekel srezki načelnik: »Nimam časa, pridite jutri.« Kmet pride drugi dan, načelnika ni bilo doma in se mu je zopet reklo, naj pride drugi dan. Drugi dan kmeta ni bilo, ker se je naveličal delati prazna pota, načelnik pa ga je kaznoval od 200—500 dinarjev.

Najlepše pa je še to. Srezki načelnik je pravilno novoizvoljene občinske odbornike kar sam odstavil in razpisal nove volitve, katere se imajo vršiti 17. t. m.

Med tem časom pa je hotel postaviti za gerenta nekega slabotnega starčka zemljoradniške stranke, ki pa je gerentstvo odklonil z razlogom, da je prestar, ne vidi in je sploh nezmožen za ta posel. Srezki načelnik ga je dal zato zapreti in preteptati. Mož je bil navzoč.

Naravnost pretresljiv je bil pogled na te uboge preganjane kmete, iz katerih obrazov se je brala bol in trpljenje. Prosili so tudi naš klub, da pošlje z njihovo deputacijo na ministrstvo notranjih del enega zastopnika, nakar smo odšli na ministrstvo.

Bog nas varuj take politike v Sloveniji. Naši možje pa naj si dobro zapomnijo, kam pripelje taka politika, katero polagoma pri nas uvajajo tudi liberalci, ki jih vodi dr. Žerjav.

Žerjavov poslanec Plvko proti znižanju davkov.

Belgrad, 13. junija

Današnji dan je bil v skupščini zopet zelo živahen. Poslanci Slov. ljudske stranke so se odločno zavzeli za davkoplačevalce v Sloveniji. Nastopili so za pravice slovenskega ljudstva tako odločno, da je njih nastop napravil v zbornici velik utis.

Poslanec Vesenjaj je skupno s poslancem dr. Kulovcem in tovariši vložil nujni predlog za spremembo zakona o osebnih dohodninih. Cilj tega predloga je bil, da se omili strašno breme, ki ga morajo nositi potom dohodnine posestniki, obrtniki, trgovci in celo delavci v Sloveniji. Zahtevali smo, da se eksistenčni minimum zviša na 20.000 Din (sedaj je 5000 Din), in da se ta davek razširi tudi na Srbijo in druge južne pokrajine in da se odmerilna lestvica spremeni v dinarsko veljavo. To je bil prvi, gotovo pravičen predlog.

Drugi predlog naših poslancev pa je zahteval znižanje taks (desetka, prenosnine) pri kupopradajnih in prevzemnih pogodbah. Posebno se je zahtevalo v zakon-

Da sem kot rožica, lilija,
da vedno se smejem vesela,
to je zasluga najboljšega,
slovečega mila —

„Gazela“

skem načrtu, da naj bi bili vsi prenosni kmetijskih posestev, njihovih nepremičnin, živega in mrtvega inventarja do vrednosti 200.000 Din takse prosti. To bi naj veljalo med močim in ženo, med starši in otroci ter med otroci. Vsak, kdor čuti z našim ljudstvom, nam mora priznati, da je bil ta predlog umesten in bi tak sklep pozdravilo ljudstvo vseh strank.

Podpredsednik Subotič je po govoru poslanca Vesenjaka, ki je te predloge o spremembi obeh zakonov utemeljil ter zahteval, da se nujno obravnavajo, dal na glasovanje oba naša predloga. Ako bi večina poslancev glasovala za nas, bi se moralo o teh predlogih obravnavati. Ali kaj se je zgodilo?

Finančni minister Stojadinović — zvest Pašičev somišljenik — je izjavil, da Pašič-Zerjavova vlada ne sprejme naših predlogov. Minister niti utemeljil ni svoje izjave. Ko je minister smejel se, dal to izjavo, so mu poslanci Smodej, Brodar, Sušnik, Zebot in drugi klicali: »Vi nimate srca za ubogo ljudstvo! Odrli nas boste do gole kože. Sram vas bodi, da take predloge odklanjate! Pride dan obračunal! Mi ne bomo odnehali v boju za pravico!« Minister se je stisnil v klop in molčal. Pri glasovanju so glasovali proti našim predlogom Pašičevi radikali in Pribičevići samostalni demokrati. Vsi drugi poslanci so glasovali za nas. Vendar je bila večina na nasprotni strani. Tako sta bila oba naša pravična zakonska predloga glede nujnosti odbita. Zerjavov poslanec dr. Ljudevit Pivko je sedel v sredi med Pašičevci in Pribičevići in je glasoval proti znižanju davkov v Sloveniji. Na široko se je smejal, ko je slišal, da je naš predlog padel.

V tem trenutku so skočili vsi poslanci Slovenske ljudske stranke kvišku. Poslanec Zebot se obrne proti poslancu Pivku in mu zakliče: »Ali Vas ni sram, da glasujete proti znižanju davkov v Sloveniji!« Kremljar: Pivko glasuje za to, da je slovenski narod molzna krava! Brodar in Strein: »Škandal! Sramota, da slovenski poslanec glasuje proti Sloveniji!« Smodej: »Lep zastopnik slovenskega naroda ta Pivko! Škoberne!« Sram Vas bodi! Takšen zastopnik slovenskih davkoplačevalcev ste Vi! Obračunali bodo z Vami, ko pridete med nje!« Dr. Hodžar: »Doma prireja Vaša stranka protestne shode proti davkom, tu pa glasujete za nje! To povejte na shodih, če si upate!« Bedjanič: »Ma že vklop prišlat!« Smodej: »Zerjav je vsaj zbežal iz zbornice.« Zebot: »Na Vaših shodih se laže, da smo poslanci SLS krivi neznosnih davkov. A tu v Beogradu, kjer se odločuje, pa glasujete proti znižanju in za nove davke. Sedaj ste pokazali svojo barvo!« Dr. Hodžar: »Našega kmeta odirajo, Slovenec Pivko pa se ne sramuje glasovati.« Falež: »Pojdite sedaj med naše ljudstvo in pohvalite se, da ste glasovali proti Sloveniji.« Cel klub kliče proti Pivku: »Kako morete proti eksistentnim pogojem svojega naroda glasovati!« Še mnogo drugih, ostrih klicev je padlo proti dr. Pivku, ki je sključen sedel v klopi. Bil je bled ko stena. Cela skupščina je gledala ta prizor.

Huda je bila obsodba, ki so jo izrekli naši poslanci nad Zerjavom in Pivko. Ko

NOVICAR

d Položnice priložimo v prihodnji številki »Domoljuba« za vse one cenj. naročnike, katerim koncem tekočega meseca poteče doslej plačana naročnina ali pa imajo sploh še kaj plačati za leto 1925. Vsk prizadeti naj se položnice takoj poslužijo in dopošlje nanj odpadajoči znesek.

d Proti verski vzgoji šolskih otrok. Pri obravnavanju zakonskega načrta za osnovne šole je poslanec Sušnik stavil predlog, naj se prvi člen glasi, da je namen osnovne šole poučevati in vzgajati otroke v versko-nravnem in patriotičnem duhu. Vlada večina, v kateri sede tudi slovenski liberalci, so ta predlog odklonili in glasovali za brezversko vzgojo otrok.

d Nezaslihan napad na naše ženstvo. Zerjavov centralizem, ki je Slovenijo gospodarsko že popolnoma upropastil, hoče sedaj tudi našim ženskam vzeti dosedaj nesporne pravice. V Srbiji namreč obstoji zakon, ki pride v poštev v testamentih in ki pravi: »Kolikor je moške dece, na toliko delov se razdeli premoženje in vsako moško o dete naj dobi enak del. Ženski deci pa pripada uživanje, vzdrževanje, preskrba in dostojno udomljenje po obstoječem pravu.« Po tem zakonu v Srbiji ženska sploh ne more podedovati gospodarstva, tudi če pri hiši ni moških potomcev, temveč dobi gospodarstvo kakšen moški sorodnik, četudi n. pr. iz četrtega kolena, kar se pri nas že komaj šteje za sorodstvo. Ženska more dobiti samo kot v hiši. Ta srbski zakon hoče vlada sedaj uveljaviti tudi pri nas. Pri nas smejo biti ženske celo varihinje, po novem zakonu pa bi smele biti samo še delavke in dekle pri hiši, po smrti moževi ali očetovi pa imajo pravico do kote. Kakšni so večkrat ti užitkarski koti, pa žal le premnogokrat večno. Tako bo centralizem, za katerega sta se tako polegovala dr. Zerjav in Pucelj, tudi naše ženstvo zadel v živo, če se ne bo ob pravem času z vsemi dovoljenimi sredstvi uprlo. Vse ženske organizacije zbirajo podpise zoper to nazadnjaško namero beograjskega centralizma.

d Polovična vožnja udeležencem informativnega zleta v južno Srbijo. Ze vsa leta po osvobojenju se Slovenci mnogo zanimamo za južno Srbijo. Mnogo je ljudi kmetijskega stanu, ki želijo priti do zemlje potom agrarne reforme ali pa potom privatnega nakupa. Ravno tako pogosto se oglašajo razni obrtniki, ki se želijo naseliti v južni Srbiji. Je pa tudi mnogo premožnejših ljudi, ki bi si na jugu želeli ustvariti kakršnokoli trgovino ali industrijo. Toda vsakdo niti prav ne ve, ni kod, ni kam, razmer pa naši ljudje sploh ne poznajo in

so tudi sicer premalo orientirani. Tudi je za manjšega človeka dosti drago, ako bi sam »hodil gledat na uro«. Doznavamo, da organizira lastnik »Agrarnega biro-a« g. dipl. agr. A. Jamnik v Ljubljani, ki pozna Srbijo še iz predvojnih časov, skupen informativni zlet v južno Srbijo in s tem daje udeležencem priliko, da se tudi na licu mesta informirajo o vsem, kar jih zanima. Zlet bo vodil g. dipl. agr. A. Jamnik sam. Udeleženci plačajo samo polovično vožnjo, ki bi utegnili znašati okoli 600 Din, po provizor. potnem načrtu pa tudi s prenočišči po večini ne bo stroškov. Zaradi že nastopajoče vročine bi se zlet pač najbolje vršil s početkom septembra. Ako pa bi večina udeležencev zahtevala, da se vrši prej (a ne pred 15. julijem), bi se njih želji moglo ustreči. Prijavit se je do 30. junija t. l. Izletniki se ustavijo po en dan v Beogradu in Nišu, potem pa gre pot dalje v Vranje, Skoplje na Ovčje in Kumanovske polje, Tetovo, Prizren, Ohrid, Bitolj, Veles, Kos, Mitrovico, Kosovo polje itd. ter eventualno tudi v Solun, če se bo za to posebej prijavilo dovolj interesentov. Potni program še ni popolnoma definitiven in se še lahko kaj opusti (zlasti Ohrid) ali dopolni. Prijave sprejema in daje pojasnila »Agrarni biro« dipl. agr. A. Jamnika v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/I. Pismenim vprašanjem je za odgovor priložiti 3 dinarje v znamkah.

d Domžale postanejo 9. avgusta trg. Zupanstvo je že prejelo za to potrebno dovoljenje. Proglasitev vasi Zgor. in Spod. Domžale, Stob in Studa v trg Domžale se izvrši na najslovesnejši način. Zupanstvo je pozvalo občane k skupnemu sestanku, koder so zasnovali, kako hočejo praznovati ta dan. Domžalci so pokazali veliko zanimanja. Kaže, da bo proslava prvovrstna, ker bodo sodelovali vsi občani.

d Škandal. Piše se nam: Sokoli Ljubljana. V nekdanji in po vsej priliki še danes Kravji dolini v Ljubljani gradi Sokol svoj dom na zemljišču, katero mu je na enem izmed najlepših, za trg Tabor določenih mestnih krajev za 70.000 papirnatih kron podarila mestna občina ljubljanska, ko je prostor vreden mnogo milijonov kron. To mimogrede. Ondi tik cerkve Srca Jezusovega ugajajo na pol nag Sokoli in Sokolici ter Sokolice sedaj svoj šport. Kar pa moramo danes povedati širši javnosti, mora biti ožigosano. Na veliki praznik Vnebohoda Gospodovega pred par leti so pričeli z delom, a od tedaj dalje »posvečuje« Sokol nedelje in praznike ondi po svoje. Višek je dosegel letos na praznik sv. Rešnjega Telesa. Med blagoslovom pri hiralnici sv. Jožefa in ko je korakalo na tisoče vernikov v procesiji mimo telovadišča, so ondi Sokoli postavljali mize in sedeže ter šotore za veselico, razbijali itd., a ves čas, ko se je nosilo mimo Najsvetejše, so delali zidarji na zunanjih odrih stavbe. Če to ni škandal, potem res ne

vemo, kako naj imenujemo tako početke, ko že navaden takt zahteva, da vsaj tiste pol ure počiva delo, da odide procesija. Ali ni torej to dokaz sokolskega sovraštva do vere? To naj si ljudstvo zapomni!

d Prevoz mrtvih italijanskih vojakov. V Ljubljani je bilo pokopanih več italijanskih vojakov, ki so med vojno tu umrli. Italijanska vlada je odredila, da se prepeljejo v Italijo, kar je naša vlada tudi dovolila. Prevoz 25 vojakov od sv. Krištofa na kolodvor se je izvršil z največjo slovesnostjo. Rakve je blagoslovil prevz. škof dr. Jeglič, nosili so jih naši vojak, deloma pa so jih peljali na topovih. Vse naše vojaške in civilne oblasti so se udeležile pogreba. Na kolodvoru so truplom izkazali poslednjo čast s salvo in topovskimi strelji.

d Strela in požar. Iz Ribnega pri Bledu se nam poroča: V ponedeljek, 18. maja, popoldne je nagloma nastala huda nevihta, med katero je udarila strela v hlev Janeza Justina, po domače Bohinčev. Hlev je do tal pogorel. Obe domači požarni brambi iz Ribnega in Sela sta ogenj omejili in pogasil s pomočjo vaščanov, da se ni razširil po vasi. Prihitela je tudi požarna bramba z Bleda, pa ni bilo več nevarnosti.

d Tri nova jezera. Na Solnograškem v dolini Lessach se je v noči pred Sv. Rešnjim Telesom utrgal oblak. Voda je odnesla vse mostove, kamenje, prst, drevesa itd. Vse ta material je zaprl dolino na treh mestih in nastala so tri velika jezera. Škoda se ceni na milijarde.

d Dražba leva občine Velika vas, ki je bogat divjačina, se vrši v soboto 27. t. m. pri okrajnem glavarstvu v Litiji ob 9. uri dopoldne.

d Čudna zgodba. Neka posestnica v K. na Dolenjskem ni imela v zakonu otrok. Ker se je bala, da bi se možu radi tega odtujila, je hotela z že staro zvižajo priti do otroka. Po primerni pripravi, s katero naj bi premočila moža in po primernem času je odšla v ljubljansko porodnišnico in tam prosila neko služkinjo — nezakonsko mater s Štajerskega, naj ji prepusti otroka proti mesečnemu plačilu. Mati se je udala po dolgem obotavljanju in je dobila od nepravne matere vsa zagotovila dobre vzgoje in naslov — ki pa je bil napačen. Neprava mati prinese otroka domov in se ji je prevzela posrečila. Pač pa je pravo mater otrokova usoda vedno bolj skrbela, ker je vsa pisma dobila nazaj kot nevročljiva. Da bi materina skrb prenehala, je neprava mati napisala pravi materi pismo, v kateri ji naznanja, da je otrok umrl. Pismo je nesel na pošto neki deček, ki ga je odprl, prebral in stvar seveda raznesel. Mati je dobila otroka zopet nazaj, kako pa se je godilo nepravi materi, pa ne vemo.

d Rejeni tihotapei. Na mostu med Reko in Sušakom so te dni finančni stražniki prijeli več moških, ki so danzadnem odhajali zjutraj na Reko suhi in sloki, zvečer pa so se prcej rejenci vračali na Sušak. Finančni stražniki so ugotovili, da prihaja njihova nenadna odebelost, ki se je redno vsak dan ponavljala, od svile, ki so jo imeli omotano okrog sebe in tako z njo tihotapili. Tihotapei so bili obsojeni na visoke kazni.

POLITIČNI ZAPISKI

p V narodni skupščini se je vršila velika debata o zunanji politiki naše vlade. Zunanji minister dr. Ninčič ni več povedal, kot beremo v naših časopisih. Ob tej priliki je govoril tudi naš poslanec Vesenjčak ter označil stališče slovenskega ljudstva v zunanji politiki. Poudarjal je, da je naša zunanja politika premalo slovanska. Bolgarijo moramo skušati pritegniti v krog naše države in se morajo zato vsi spori z njo čimprej poravnati, ne pa vzdrževati nadaljnega sovraštva. Proti Rusiji, ki je največja slovanska država, ne bi naša vlada smela storiti nobenega koraka, zlasti pa se naša vlada premalo briga za grozno trpljenje Slovencev v italijanski in nemški sužnosti, kjer kljub »priateljstvu« naših rojakov nimajo niti najprimitivnejših pravic. Pozivlja vlado, naj se malo bolj pobriga za naše trpinčene sorojake v Italiji in Avstriji.

p V odsekih narodne skupščine obravnavajo sedaj tiskovni, invalidski in pa ljudskošolski zakon. Vsi načrti so skrajno nazadnjaški, proti svobodni vesti in nescialni. Prva zbornica, ki bo res imela čut za državo in ljudstvo, jih bo morala popravljati.

p Overtovljenje hrvatskih poslancev se ne premakne z mirne točke. Pašić hoče vsotvar zavleči do jeseni. Medtem pa hoče s pomočjo Žerjave in Pribičevića sprejeti vse nazadnjaške in protiljudske zakonske načrte, ki bi bili sicer v veliki nevarnosti, če bi hrvatski poslanci tudi smeli glasovati. S Pašićevo namero pa se ne strinja kralj, ki zahteva, da se hrvatski poslanci potrdijo do časa, ki je določen po poslovniku — do

VOJASKE ZADEVE

Vprašanje. L. 1922. sem bil potrjen in sem nato služil 3 mesece, nakar sem bil spoznan za začasno nesposobnega in odpuščen. L. 1924. sem bil zopet potrjen, a nisem bil skupaj z drugimi rekruti vpoklican. Kaj mi je storiti. — M. N. B.

Odgovor. Obrnite se v tej zadevi do vojaškega Vprašanje. Rojen sem leta 1905 in pojdem referenta pri srezkem poglavarju (okrajnem glavarstvu).

letos na nabor. Oče mi je umrl l. 1906, mati še živi in je bila rojena l. 1860. Imam 2 brata, katerih starost je služil v Avstriji polni rok in malajši tudi polnega v Jugoslaviji. Ali imam jaz pravico do skrajšaneve roka? — A. V.

Odgovor. Ker sta pred Vami služila oba brata po vrsti polni rok, imate Vi pravico do skrajšaneve. K naboru vzemite vojaške odpustnice bratov.

Vprašanje. Rojen sem l. 1903. in pojdem letos zopet na nabor. Imam tri brate, izmed katerih sta bila prva dva vojaka, tretji pa je bil nesposoben. Prva dva sta šla v Ameriko, tako, da jaz sam skrbim za očeta. Ali imam pravico do oprostitve?

Odgovor. Nimate pogojev, ki bi govorili za oprostitve in zato v smislu vojaškega zakona ne morete biti oproščeni.

Vprašanje. Sem posestnik in imam letos prvi vojaški nabor. Moj brat, ki je tudi posestnik, je bil lani potrjen na skrajšan rok in sedaj služi pri vojaki. Imam še eno sestro doma. Ali bi mogel biti oproščen ali pa vsaj služiti skrajšan rok? — V. K. B.

Odgovor. Na skrajšan rok ni misliti, ker je že brat služil skrajšan rok. Oproščen bi pa bil, če bi bil brat pred petimi leti odpravljen od doma in če ne plačujete nad 20 Din neposrednih davkov.

27. junija. V radikalnem klubu je doslo velikih preprirov glede tega; posebno dr. Markovič in Ljuba Jovanović sta se odločno postavila na stališče, da se morajo mandati čimprej potrditi. Odločitev bo padla najbrže šele prihodnji teden.

p S poslednjimi silami. Žerjav-Pribičevićeva stranka se skuša vzdržati za vsako ceno na površju. Ker je med ljudstvom radi svoje tatinske politike (seveda na škodo države) skrajno osovražena, se mora držati edino le z državno silo in javnim denarjem. Zato pa mora biti na vladi. Očka Pašić pa so se začeli pogajati z radičevci in to je Žerjava in Pribičevića močno zaskrbelo. Zakaj za njuno stranko je treba denarja in žandarjev. To pa se dobi samo od davkoplačevalcev. Zato skuša Pribičević Pašiću pokazati svojo moč med ljudstvom. O Binkoštih je pripeljal v Belgrad 300 kmetov, ki jih je zato primerno plačal in pogostil, v nedeljo pa je v Sisku sklical shod z muziko in štruklji, da čiča Pašić vidi, kako vse dere za Pribičevićem. Kmetje pa niso neumni in so pojedli štruklje, volili bodo pa Radiča. In čiča Pašić to predobro veda, zato ker so že stari in imajo skušnje. Zato se še naprej pogovarjajo z Radičem.

p Same sebe tolažijo. Brezverska »Domovina« je tudi v veliki skrbi, da ne bi Žerjav in Pribičević zletela iz vlade, s čemer bi bilo konec slave in denarja. Zato v zadnji številki obupno zatrjuje, da sedanja vlada še nikdar ni bila tako trdna, kot je sedaj. V istem času pa pošiljajo hrvatski radikali v Belgrad deputacije, naj radikalna stranka radi nasilij demokratske stranke na Hrvatskem takoj pretrga vse zveze s Pribičevićem. In radikali so sklenili, da bodo na prihodnji seji o tem obravnavali. Torej!

p Polemija klerikalne politike. O tem sanja »Domovina«. In vendar je samo klerikalna politika dosegla, da je danes vsa jugoslovanska javnost za sporazum med vsemi tremi narodi v državi, razen Žerjave, Pribičevića in Pašića. In še Pašić ne upa javno proti sporazumu nastopiti, temveč zavlačuje in skuša speljati ves sporazum na napačni tir. Klerikalna politika je dosegla, da je danes vsa jugoslovanska javnost prepričana o strahotni škodljivosti centralizma. In uspeh klerikalne politike, da se bosta Slovenija in Hrvatska osvobodili centralizma ter gospodarskega izmogavanja bo tako gotovo prišel, kot je $2 \times 2 = 4$. Nobena sila tega več ne bo mogla preprečiti, temveč samo zadržati. Da bo boj hud in dolgotrajen, to smo mi sami dobro vedeli in naprej povedali, kako se bo boj končal, pa tudi dobro vemo in danes to zopet poudarjamo. Zato naj bo brezverska »Domovina« le malo potolažena.

p Kaj so naredili liberalci za kmeta, bi rada vprašala brezverska Domovina. Bomo pa mi odgovorili: Glasovali so za nove davke in glasovali zoper znižanje davkov v Sloveniji, kar so predlagali naši poslanci.

p Koroščekov govor prinaša v celoti »SL. Republikanec« in s tem priznava pomembnost tega govora. Zraven seveda po stari navadi meče blato v dr. Korošča.

p Znani gospod Prepeluh se znaša nad »Domoljubom«, češ, da zagovarja »sloven-

Stran 906

stve in zraven nosi tiskarna naslov »jugoslovanska«. Mi smo Slovenci in živimo v Jugoslaviji, zato znamo te pojme ločiti. Če jih g. Prepeluh ne zna, naj se spomni, da je bil — preden se je zabel loviti — član jugoslovanske socialne demokracije.

Našilja po Srbiji. Strahotna nasiljarganjanja radikali po Srbiji proti kmetom, ki nečejo biti radikali. Zapor, latine, denarne kazni itd. so stalno na dnevnem redu, tako da v mnogih družinah niti svojega dela ne morejo vršiti. Kako grozno je to preganjanje, prinašamo danes natančnejši opis iz neke občine v Srbiji. Ta način nameravajo pri nas uvesti žerjavovci: ustrahovanje kmeta z ječami, batinami in kaznimi, da bo končno popolnoma klonil in radosljivo držal na krmilu ljudi, ki hočejo od ljudskih davkov postati begati, razkošno živeti in vihteti bič nad ljudstvom. — Ljudstvo, bori, izobrazuj in organiziraj se, sicer boš kmalu na stališču svojega vsakega dan batinanega srbskega kmeta!

NAZNANILA

V Smartnem pri Litiji bo v nedeljo 21. junija ob 3 popoldne velik nastop orlovskega naraščaja. Dečki in deklice bodo izvajali lepe telovadne točke. Priidite gledat, kaj znajo naši Orli! Vršilo se bo na vrtu pri Društvenem domu.

Kamniška pevska okrožja. Skupna prireditev bo 5. julija kakor je bilo prvotno sklenjeno (ne 29. t. m.) v Kamniku na orlovskem letnem telovadnici. V slučaju slabega vremena v orlovski telovadnici. Za nastop je došle prijavljenih 6 pevskih in 5 tamburaških odsekov. — Združeni pevski odsekki bodo zapeli 4 mešane (Zdravica, Ves dan je pri otnu, Tone solnce in Marko skače) in 2 moška zbori (Oj Dobrodo in Jadransko morje), tamburaši pa bodo izvajali skupno 3 komade, in sicer: Svibanjska rulica, Domovini in Mladi vojaki. — Tamburaši imajo obvezno skupno vajo 29. t. m. ob 3 popoldne v Mengšu (v dvorani Društ. doma). Za skupno petje je pa vaja 5. julija točno ob 1 pop. v orlovski telovadnici v Kamniku. — Vsa društva kamniškega okrožja opozarjamo na ta nastop pevskega okrožja in jih prosimo, da opuste na ta dan vsako lastno prireditev. — Pevci, tamburaši! Krepko na delo! Skrbno se pripravite, da čim ubraneje pravišmo naš pevski praznik.

Kranjsko orlovsko okrožje priredi v nedeljo dne 21. t. m. celodnevno prireditev v Hrastju. Dopoldan ob 10. bo sv. maša na prostem, popoldne ob 3 telovadba, potem prosta zabava na vrtu gosp. poslanca brodarja. Vse prijatelje orlovstva iskreno vabimo.

Ljubljansko orlovsko okrožje priredi v nedeljo dne 5. julija t. l. v St. Vidu nad Ljubljano celodnevno prireditev. Dopoldne bo sv. maša in tabor, popoldne pa telovadba. Isti dan bo razstava dobrih loterije za Ljudski dom v St. Vidu. Polovična vožnja je zaprosena po vseh progah v Sloveniji. — To bo največja orlovska prireditev v ljubljanski okolici. Zato naj nihče ne zamudi odine prilike.

Celokupnemu natisu današnje številke je bančno komanditno društvo A. Rein in Drug v Zagrebu priložilo prospekt o 10. kolu državne razredne loterije, ki jo priporočamo pažnji cenj. bravcev.

Poročil se je v Skopju 31. maja v cerkvi Srca Jezusovega g. ALOJZIJ RUDAN, rudar, nadzornik, doma ob Sv. Duha pri Krškem, z gđe. ANGELO STOJCEVIC, bivšo hotelirko v Požarevcu (Srbija). Bog daj srečo! — Brez posebnega obvestila.

SIROM · DOMOLJUBINE

LOŠKI POTOK.

(Naša pošta.)

Malo se pa sedaj zopet pogovorimo o Loškem potoku in pošti, ki vozi iz Sodražice v Loški potok. Naj bi vsaki dan, da ne bo hodilo pismo iz Ljubljane en teden. Domoljub je tiskana v sredo, pa pride v pondeljek; torej posreduje, občinski odborniki, da se to izpremeni. Pred vojno je hodila pošta vsak dan trikrat, sedaj pa ne more niti enkrat.

IZ BUSECE VASI PRI CERKLJAH OB KERKI.

(Toplice.)

Naš kraj poznajo ljudje, ki hodijo po seznanjih, kajti v Buseci vasi imamo letno 4 semnje. Znameniti pa je naša vasica tudi radi toplice, ki so že davno znane in so bile zelo čislane in obiskovane, a zadnji čas zapuščene. Sedanji lastnik toplice, podjetnik Kibinec, pa se je zavezal ter poplašoma prenovil buseške toplice. Voda je precej topla ter ima 28°. U gorkote. Zraven je tudi prostor za solne kupeli. Kemu so čistoške toplice prevrčile, naj pride semkaj, počutil se bo dobro, ker je voda tudi zdravilna. Za stanovanje je preskrbljeno v Buseci vasi ali pa v 20 minut oddaljenih Cerkljah, kamor se pride čez most in kjer je polna trgovin, mesnica, mlekarne, pošta itd. Kdor je ljubitelj ne preveče vede, naj se pride semkaj kopat, ne bo mu žal.

FARA PRI KOSTELU.

Oba binkoštna praznika se je vršila pri Fari razstava čipkarskih izdelkov tukajšnjega čipkarskega tečaja. Razstava je bila za nas nekaj novega in je pokazala za naš kraj velik napredek, 1500 oseb si je tokom obeh dni ogledalo lična čipkarska dela. Vsak, kdor si je ogledal razstavo, je uvidel potrebo in korist tečaja. Tuje iz bližnje Hrvaške so se kar čudili in si mnogo stvari naročili. Da se je ustanovil čipkarski tečaj, je zasloga tukajšnjega prosvetnega društva, ki je tečaj zaprosilo in pa država ter občine, ki gmotno podpirata tečaj. Občina skrbi za stanovanje, za vse druge pa država. Letos ima tečaj 54 učenk. Se več pa bi jih bilo, če bi županstvo preskrbelo prikladnejši prostor za šolo. Poleg učenja so učenke letos prejle za izdelke še 2500 dinarjev nagrade. — Katoliško prosvetno društvo je imelo 19. aprila pomladanski občni zbor. Zborovanje je bilo živahno in zanimivo. Da je veliko zanimanje za društvo, se kaže v tem, da se je prej precej razstala članarina skoro od vseh članov doplačala in da je po obnem zboru se na novo vpisalo že 40 članov. Pravilno sta izstopila iz društva dva člana, trije pa so bili v smislu pravil izključeni iz društva. Vsekakor lep napredek klub spletkam, ki bi jih ne bi nikdar mogli pričakovati celo od sirani, kjer bi morale imeti društvo še največjo oporo. — Binkoštni pondeljek je društvo napravilo svoj pomladanski izlet preko Skrada k »Zelenemu viru«. Izleta se je udeležilo 52 članov. Izlet je pokazal lepo vzajemnost med člani. Vse je bilo veselo, stare in mlade. Vsaj za nekaj ur smo v prosti gorski naravi pozabili na vsakdanje težave, marsikako lepo zapeli med sabo pa se še bolj spoznali. Kamur je šlo, je tudi lahko prav od sra zavriškal. Cili, zdravi in veseli smo se ob povratku domov prav iskreno razili.

STARA LOKA — OKOLICA

Zivljenje naše poteka sorazmerno z dobrotami centralizma, kajti davčni vijak se močno privija, do skrajnosti. Če v dohodnem času ne odjenja, bo pel boben bolj kot v vojski v času največje ofenzive. Vse propade. Bog ve, li kedaj v tej strašni borbi za obstoj zasije solnce sreče, miru nad tli preizkušeni — osvobojeni slovenski narod? Bog ve, bo li kedaj bratskih src ljubezen gradila skupaj dom Slovencev, ne samo v trpljenju grob? — Zivotalimo. Letina kaže biti srednje dobra, sadja nič ali prav malo, letos se »vodka« ne bo palila, v veselje g. Janeza Kalana. Aprila smo imeli sv. blrmo, 14. t. m. je praznovala požarna bramba svoj 25letni jubilej s sv. mašo in primerno zabavo, svi-

rala jim je novo ustanovljena godba iz Zuh. nice. — Naši novi zvonovi, ki so se glasili dobro leto, res tako lepo kot nikjer, se zgnobili bratca, in sicer največjega. Počil je. Mne- nje je, da blago ne odgovarja svoji ceni. Po- vojni izdelki. — Dan na dan se čuje in čita o prisilnih poravnava, konkurzi, in potem z Bogom garancija. — Se nekaj: opaža se, da neki gotovi ljudje nimajo prav nikakega spo- štovanja do grobov, kajti cvetje se hrade in odnaša; kam, to ve Bog. Če kdo goji in skrbi za grob dragih, naj ostane cvet last pokoj- nika, ne pa da bi eden sadil, drugi pa rezal v svoje namene, že kakršnikoli, in celo od- našal na grob prinešene kite rož. Veste, da tudi lastnino grobov štiti paragraf kot vsako drugo lastnino. Torej roke proč od nagrobnega cvetja; kdor že nima spoštovanja do grobov, naj se boji paragrafa! — In ženske, matere, žene, dekleta, ali veste, kaj snuje centralizem v Belgradu za vas? Potrebno bi bilo, da bi se znova izkazale javnosti, kot svoj čas z maj- niško deklaracijo. Gre za mnogo, za žensko dedno pravo. Člen 397—398 srbskega držav- nega zakona se misli raztegniti tudi na Slo- venijo. In ta člen določa, da ne sme biti žens- ka nikjer dedič domače hiše, le moški; če teh ni, se poiščejo moški iz sorodstva, de- kleta pa bodo le — vžitkarice. Lepo, kaj? Čez 700 podpisov je bilo na deklaraciji, sploh vse zavedne ženske, in upam, da čez 700 istih glasov odločno protestira proti tem balkan- skim nameram, ki za napredno Slovenijo niso. Bog živi!

GORENJI LOGATEC.

(Orlovski prireditvi.)

Se malo dni nas loči od velike orlovski pri- reditve. Pripravljana dela so vsa v polnem teku. 28. junij 1925 naj bo res veliki dan za Gorenji Lo- gatec. Ta dan se sberemo zjutraj do 8 na kolo- durni v Dolnjem Logatcu. Nato odkorakamo v Goren- ji Logatec na prijazni griček Tabor, kjer bo ob 9 sv. maša pod milim nebom. Pri tej sv. maši pa združeno vsi pevski zbori naših prosvetnih društev v okrožju. Po sv. maši na istem prostoru tabor. Zatem odkorakamo v sprejedu na telovadisto, kjer se za dopolne razidemo. Popoldne ob 2 bo večernice, nato pa ob 3 na krasnem prostoru g. V. Ambrožiča v Gorenji vasi velika javna telovadba. Po telovadbi zabava s petjem, godbo, srečelovom in šalivo pošte. Vstopnina k telovadbi sedeti Din 10, stoječe Din 5. Pri tej priliki opozarjamo vsi pevske zore, ki bodo peli pri sv. maši, da bodo imeli takoj po prihodu vlaka iz Ljubljane ob pol 8 zjutraj na dvorišču kmet. gospodarskega društva v Del Logatcu skupno vajo. Prijatelji, somišljeniki, pridite ta dan polnoštevilno na našo prireditev v Gor. Logatec, pomagajte proslaviti praznik naše mladine! V slučaju neugodnega vremena se preleti vsa ta prireditev na drugi dan, 29. junija.

MORAVCE.

(Smrtna kesa.)

Poročati moramo žalostno novice, da nas je za večno zapustil naš podžupan g. Franc Rahne v Gorici. Umrl je, kot more umreti le moš-poj- njak, s smehljajem na ustih, rekoč talujočim: »Saj pridete vsi ta menoj.« Skrbel je za občino, skrbel za organizacije, poirtvovalen je bil za vse dobro. Toda neiprosna jetika mu ni prizanesla. Počival v miru, blaga duša!

TRSTENIK.

(Posvetitev novih zvonov.)

V nedeljo, dne 28. junija pred sv. Petrom in Pavlom bo na Trsteniku posvečevanje novih hra- nastih zvonov, in sicer bo začetek ob 9. Prijatelje

Vedno najnovejše

volneno blago za ženske obleke in bluze
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

trsteniške župne cerkve vabimo uljudno k tej veseli cerkveni slavnosti. Ko bodo zvonovi obešeni, bo po poldanski službi božji na Plajbasovem podu za dobrotnike zvonov predstava z igro, petjem in deklamacijami.

KOSTANJEVICA.

Na binkoštni ponedeljek je na Vodenicah pri streljanju možnar omočil po obrazu Janeza Penea s Malih Vodenic in mu preluknjaj klobuk. Zdravi se v Zagrebu. — V torek 9. junija je bilo pri M. B. Dobrega sveta skupno romanje in deklasični tabor Marijinih družb iz Brusnice, Sempetra, Bele cerkve in Šmarjete. Veliko poučenega in spodbudnega smo slišali. — Košnja se je že pričela. — Vinogradi obetajo dobro letino.

MEKINJE.

Naše izobraževalno društvo si je pred kratkim nabavilo oljnat sliki svojega umrlega predsednika Jožeta Hočevarja, katere slika bo slovesno odkrita v nedeljo 21. junija. Da se kar najbolj slovesno proslavi spomin tega neustrahljivega in zaslužnega delavca na prosvetnem polju, bo ta dan popoldne njemu na čast slavnostna akademija. Poleg krasne igre v petih dejanjih »Garcia Moreno« so na sporedu deklamacija, pesve in tamburaške točke ter slavnostni govor. Sosednja društva ter prijatelji in znanci rajnega, pokažite s svojo udeležbo, kako ste cenili našega Jožeta! — Pretekli mesec je bilo temeljito popravljeno takozvano Spornovo znamenje pokopališča; dobilo je nov kip presv. Sreča Jezusovega v naravni velikosti, ki je sres mojstrsko delo kamniškega umetnika g. J. Klemenca. Na novo pa je bilo zidano zadnji čas znamenje Matere božje na Vodicah pri Vajnjarju, za katero znamenje je napravil isti umetnik ličen kip Marije z Jezuskom. — Kopališče v Mekinjah s gorkimi in mrzlimi kopelimi je bilo o Binkoštnih zopet otvoreno.

RAKA.

(Prireditve.) Telovadna akademija 7. junija je zopet pokazala, kaj premore složna moč mladih idealnih ljudi. Pestremu sporedu je sledilo ljudstvo z velikim zanimanjem. Goste sta pozdravila domači br. predsednik in s. predsednica. Brezhibno dovršene so bile izvajane proste vaje članov. Izrazito z enotnimi gibi proste vaje višjega in nižjega naraščanja. Izborna so izpadle napore vaje skupine sedmih članov, ki so želi od strani občinstva obilo priznanja. Najbolj so ugajale simbolične vaje članic »Gor čez izaroc in »Na tujih tleh, ki jih je izumila s. vadiateljica Rozka Bajc. Prireditelj je bil nastop malih deklamavev in deklamavk predvsem govor malega Orliča. Občinstvo je dalo z burnim pleskanjem pri vsakem nastopu priznanje naši mladini. Pevski zbor je zapel dve prav lepi pesmi; tudi ta je častno izvedel svoje naloge. Hvala vsem za lepe podane uspehe in le naprej! Orlovska mladina: vtrajaj! — Bog živi!

IZ HRASTJA PRI KRANJU.

Mala je naša vasica, a za vse dobro, na gospodarskem kakor tudi izobraževalnem polju tako vdeča, da jo v tem oziru ne prekašajo niti največje vasi. Vsi naši posestniki so si zadnja leta uredili svoje domove in kar je posebno pohvale vredno, betonirali in lepo očistili svoje hleve razen par, ki pa že tudi pripravljajo. Ta napredek se močno pona pri živini, ki je sedaj mnogo lepša, kakor je bila svoj čas, pa tudi na polju, osebno še na travnikih, kamor vozijo gnojnice, kar daje glavno in najcenejšo podlago za napredek in zboljšanje naše živinoreje.

Leta 1910. smo si ustanovili kmetijsko društvo za celo občino, katero še danes deluje v največje zadovoljstvo skoro vseh občanov. Da je tako, se vidi iz tega, ker je bilo od početka le 16 članov, a danes jih šteje 62 in pristopili po večini tudi kavarji s eno ali 2 kravicama.

Leta 1921. si je Kmet. društvo skupno z novoustanovljenim izobraževalnim društvom postavilo svoj lastni dom s prostorno dvorano in pisarno, oziroma igralnim odrom. Za pokritje teh stroškov ni bilo ravno velikih skrbi, ker moške in fantje cele občine so bili tako vneti in aginji, da so po večini vsa dela sami izvršili. Na dan blagoslovljenja so bili že vsi stroški za dom, ki je dolg 17 m, pokriti.

V letu 1922. si je izobraževalno društvo nabavilo za sobo mize in stole, leta 1923. za oder kulise v 4 imenah, klopi in stojšča v dvorani, ter sobo in dvorano dale poslikati. Vse to je stalo nad 60.000 kron. Komaj je poteklo leto dni, in že je bil ves dolgi pokrit in to s raznimi prireditvami.

(Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj.)

PO SVETU

Nemirna Kitajska. Kitajska je velikan-ska država v vzhodnem in srednjem delu Azije. Zavzema skoro toliko sveta kakor vse evropske države skupaj. Toda kljub svoji velikosti in kljub številnim milijonom prebivalstva se ta država nahaja pod nekoliko kurateljo Evropejcev, ki svojo kuratorsko oblast zelo izrabljajo in to veliko državo dobro izkoriščajo. Vzrok tej nesamostojnosti je velika zaostalost kitajskega ljudstva. Do preteklega stoletja so bili sploh nedostopni za vsak napredek in niso nobenega Evropejca pustili čez znani kitajski zid. Šele tedaj, ko so prišli Evropejci v deželo, se je ta začela probujati. Čim bolj pa se je Kitajska probujala, čim bolj se je ljudstvo izobraževalo, tem bolj so hrepneli po samostojnosti. Klic po samostojnosti in svobodi, ki je po vojni preplaval ves svet, je prodril tudi na Kitajsko. Tudi Kitajci, zlasti mladi in izobraženi, so pričeli navduševati narod za geslo: »Kitajsko Kitajcem!« Te dni so pa pričeli Kitajci očitno kazati svojo mržnjo proti tujcem zlasti Angležem in Japoncem. Po vsej Kitajski so izbruhnili nemiri, vrše se napadi na tujce, ki niso varni življenja. Po vsej državi so se razkropili agitatorji, ki pozivajo na izgon tujcev. Tujcem so prišle na pomoč ameriške, angleške, francoske in japonske vojne ladje. Nekateri dolže Ruse, da so Kitajce spuntali proti Evropejcem zato, da bi jih bolj priklenili nase in da bi tako velesilam še lažje kazali zobe. Kaj je na tem resnice, bo pokazala bodočnost.

Komunisti zborujejo. V začetku tega meseca se je vršil na Angleškem mednarodni komunistični kongres. Angleška vlada je konzulatom in policiji strogo naročila, da ne smejo nobenega inozemskega komuniste pustiti na Angleško. Kljub te-

Lansko leto pa je že izobraževalno društvo odstopilo Kmet. društvu 16.000 kron v svrhu nabave orodja za požarno brambo, kar je že tudi v teku.

Letošnjo zimo so razna okoliška društva gostovala pri nas, in sicer iz Kranja, Senčurja, Šmartne in Mavčič, za katero prijaznost in naklonjenost se jim najlepše zahvaljujemo. Krasno je tudi uspešna pred par meseci akademija Orlov in Orlic iz Mavčič. Čast jim!

Lahko se starši ponosni na take svoje sinove in hčere, ki nekaj znajo in hodijo poštena pota. Mi Hrastjani pa smo vam hvaležni, ker ste s svojim krasno uspešnim nastopom naše fante navdušili tako, da so se takoj zbrali, ustanovili svoj odsek in danes naši Orli s naraščanjem vred znajo že skoro vse vaje in v nedeljo dne 21. t. m. na veliki orlovski celodnevni prireditvi v Hrastju še nastopijo.

Ako nam Bog da v nedeljo lepo vreme, bo prireditve krasna, ker naši fantje in dekleta za prireditve že s vso naglico pripravljajo.

Ob 10 bo sv. maša na prostem s pridgo. Med mašo svira godba z Jesenic. Po cerkvenem opravilu zborovanje Orlov. Na to sledi skupno kosilo. Popoldne ob 2 hitanije, po litanijah telovadba, na to prosta zabava s srečolovom itd. na vrtu poslanca Brodarja.

Vsi prijatelji Orlovstva iz cele gorenjske se v nedeljo vabijo v Hrastje. Nikomur ne bo žal, ako pride. Postrežba bo vsestransko najboljša.

Znižana cena koks! Tvrška V. ČEBIN, Ljubljana, Wolfova ulica 1, dobavlja la angleški KOKS, sortiran kosovec, odslej po 115 Din za 100 kilogramov. — Poslužite se!

mu sta prišla na Angleško vodji nemških in francoskih komunistov, ki sta na zborovanju tudi govorila.

Raziskovalec ledenih pokrajin Amundsen. Kakor znano, je na svetu še mnogo pokrajin, kamor še ni stopila človeška noga. Tako leže okrog severnega tečaja velike dežele, pokrite z večnim snegom in ledom. Med učenjaki vlada za te dežele veliko zanimanje in mnogi so jih že z večjim ali manjšim uspehom raziskovali. Pred dobrimi tremi tedni je v zrakoplovu odplul proti severnemu tečaju norveški učenjak Amundsen. Z velikim zanimanjem je svet pričakoval poročil o njegovi ekspediciji in na njegov povratek, a do danes še ni o njem nobenega glasu, vsled česar so zlasti na Norveškem zelo vznemirjeni. Nekateri mislijo, da se mu je pokvaril aeroplan in ga je moral prepustiti usodi, sam se pa vrača peš, drugi pa mislijo, da se je ponesrečil. Norvežani so poslali za njim reševalno ekspedicijo, ki pa tudi še ni poslala nobenih ugodnih poročil.

Bolgarska strahovlada. V Bolgariji še vedno dan na dan proglašajo smrtno obsodbe nad vladnimi nasprotniki. Mnogo uglednih ljudi so zopet zadnje tedne spravili kar na tihem na drugi svet. Na smrt so obsodili te dni med drugimi tudi načelnika vojaških inženjerskih delavnic. Več tisoč pa jih še trpi po ječah.

Kršenje občinske avtonomije v Italiji. Na podoben način, kakor pri nas Baltič, odstavljajo od ljudstva izvoljene župane, razpušča avtonomne občinske odbore, postavljajo za gerente le same zanesljive demokratske priganjače, ki si kar sami določajo mastne plače, ki jih mora plačati ljudstvo, na podoben način delajo tudi Italijani, ki so v slovanskih in nemških občinah pričeli odstavljati občinske tajnike, ki jih plačuje občina in jih ima tudi edino ona pravico nastavljanja in nastavljanja za tajnike ljudi, ki so udani fašistom. Tako režimovci razumejo svobodo, katera se na vsaki pojedinosti v vznešenih besedah proslavlja.

KOBIARNA »VERD« kupi nekaj čistokrvnih plemen-skih **KOBIL lipicanske pasme.** Ponudbe pod: Kobilaria »Verd«, pošta Vrhnika.

Sadni mlini prvovrstni, z lahkim pogonom, preizkušeni! Pišite takoj na RUDOLF RAVNIKAR, Rateče—Zidani most.

Zoper obolenje prašičev

podajajte varstveno 1- do 2-krat na teden po eno malo žličko Sadnikarjevega zdravilnega praškal! Kako rabiti v boleznih, je v navodilu. Vrečica 12 Din, če se pošlje denar v pismu naprej, sicer povzetje. Izdeluje in razpošilja samo lekarnar HOČEVAR, Vrhnika. — V zalogi tudi vsa druga zdravila za živino!

Varno naložite svoj denar v **Vzajemni posojilnici** v Ljubljani, poleg hotela »Union«. **Obrestovanje najugodnejše.** Posojila proti vknjižbi na posestva, proti poroštvu l. t. d.

GOSPODAR

S kugo cepljeni prešiči.

Naši poslanci so z ozirom na dejstvo, da so bili prešiči cepljeni z bacili kuge, poslali na ministrstvo sledeče vprašanje:

Gospod minister!

Iz več krajev Slovenije in sicer iz obeh oblasti smo dobili poročilo, da je poginilo zadnje tedne mnogo prešičev, ki so bili cepljeni zoper kugo-rdečico. Kot vzrok te nesreče se navaja cepljenje z napačnim cepivom, to je s kulturami (serumom) kuge, mesto s kulturami svinjske rdečice. Kakor se je ugotovilo, so v državnem serološkem zavodu v Križevcih, od katerega so živinozdravniki v Sloveniji dobili cepivo, zamenjali kulture in tako povzročili pogin velikega števila zdravih in dragocenih prešičev.

Informirani smo, da je uradna preiskava ugotovila, da niso bile svinje cepljene s serumom proti rdečici, temveč z bacili kuge. Jasno je, da je moglo priti do te dalekosežne nesreče samo vsled tega, ker je nekdo v drž. serološkem zavodu v Križevcih po malomarnosti zamenjal serum proti rdečici s kulturo kužnih bacilov. V zavodu morajo vladati res čudne razmere, da je mogoč tak slučaj. Menda je to prvi slučaj take vrste v Evropi sploh! Ne glede na ogromno in uničujočo blagovno škodo, ki jo povzroča taka napaka, moramo imeti pred očmi tudi moralno stran cele zadeve, ki bo sigurno zelo omajala zaupanje kmetijskega prebivalstva do uspešnega cepljenja zoper kužne bolezni, ki se itak le s težavo, kakor vsaka nova reč, utera pot med ljudstvo.

V času, ko se nahaja kmet in sploh vsi živinorejci vsled neznosnih davčnih bremen in vsled splešne gospodarske krize v zelo mučnem položaju, je potrebno, da priskoči vlada težko prizadetim živinorejcem v Sloveniji na pomoč. Državni zavod je povzročil nesrečo, država jo mora tudi popraviti. Vsem prizadetim je povrniti prav vso škodo! Ne samo one na živini, temveč tudi one na hlevih in na izgubi dohodkov! Razširjajočo se kugo je treba v kali zadušiti, sicer bo škoda pri svinjereji v Sloveniji neprecenljiva.

Gorostasna pomota, ki jo je zakrivil drž. serološki zavod v Križevcih, ima pa še druge dalekosežne posledice. Bojimo se namreč, da bodo vsled kuge, ki se je razširila vsled te pomote, sosednje države prepovedale uvoz prešičev iz Slovenije in naše države sploh. To bo pomenilo za naše narodno gospodarstvo ogromno škodo.

Vprašamo Vas, gospod minister:

1. Je-li Vam znan slučaj, da so iz drž. serološkega zavoda v Križevcih poslali letošnjo spomlad napačne kulture za cepljenje prešičev proti rdečici?

2. Ali ste pripravljeni ugotoviti, koliko znaša škoda, ki je zadela vsled te pomote živinorejce v Sloveniji?

3. Ali hočete odrediti strogo preiskavo, kdo je zakrivil to usodepolno pomoto?

4. Ali ste že ukrenili vse potrebno, da se širjenje svinjske kuge v kali zaduši?

5. Je-li hočete preskrbeti oškodovanim živinorejcem, katerim je radi malomarnosti

drž. zavoda poginila živina, polno odškodnino? 6. Kaj nameravate ukreniti, da radi kuge, ki se je razširila vsled usodepolne pomote s serumom, ne bo trpel izvoz prešičev v Slovenijo?

Prosim za nujni pismeni odgovor.

Belgrad, dne 9. junija 1925.

Franjo Zebot l. r., nar. poslanec.

Janez Strcin l. r., nar. poslanec. — Fr. Kremžar l. r., Štefan Falež l. r., Fr. Smodej l. r., dr. Gosar l. r., Andrej Bedjanič l. r., J. Vesenjak l. r., J. Brodar l. r., dr. Kulovec l. r., Šiftar Geza l. r., Vlad. Pušenjak l. r., Dušan Serbec l. r., Jos. Škoberne l. r., Sušnik l. r.

Feronospora na krompirju.

Med boleznimi krompirja je pri nas najbolj znana peronospora, ki jo povzroča glivica *Fitoftora infestans*. Ta škodljivec se je pojavil v Evropi, in sicer na Nemškem že leta 1830. in je bil najbrž prenešen sem iz Amerike, domovine krompirja.

Ta glivica napada listje, nadzemsko steblovje, a večkrat tudi steblo v zemlji. Značilni za to bolezen so rujavi madeži na listih, ki se pojavljajo v različni velikosti, se širijo vedno bolj in stem je uničeno zelenilo krompirišča. Prav tako nastopa na krompirjevih steblih nad zemljo. Tudi na podzemeljskem stebelu se pojavlja ta bolezen z enakimi znaki, le da so madeži temnejše, črne barve. Dogaja se tudi, da nastopi na podzemskem steblovju kot posledica te bolezni vlažna gniloba. Še bolj pogosto nastopa na obolelih mestih suha giloba, ki jo povzročajo glivice pizarije. Kot splošen pojav te bolezni je označiti, da krompirjevka zgublja svojo temnozeleno barvo in prične prezgodaj bledeti in listje se sušiti; kot nadaljnja posledica te bolezni je manjša množina pridelka, in drobnejši ter tudi manj zdravi krompir.

Vlažno, deževno in toplo vreme posebno ugodno vplivajo na razvoj te bolezni, ki tudi nastopa v deževnih letih v veliko večji meri nego v suhih dobah. Ta bolezen se prenaša z enega leta na drugo s krompirjem, v katerem se razvija podgobje te glivice. Vsled tega moramo že pri saditvi krompirja paziti, da odstranimo bolne gomolje t. j. take, ki pri razrezanju pokažejo rez s črnim ali modrikastim krogom ali progami ali pikami. Tak krompir ni za seme, ker z njim prenesemo bolezen na njivo.

Zelo važno pa je zatiranje te bolezni v dobi rašče krompirišča. Kakor uničujemo peronosporo na trtah, tako jo moramo zatirati tudi na krompirju. V ta namen porabljamo tudi isto sredstvo: galično-apneni škropivo: 2 kg modre galice in 2 kg ugašenega apna raztopimo v 100 litrih vode. Prvo škropljenje izvršimo, ko je krompirjevca 15—20 cm visoka, drugo začetkom cvetja in tretje po ocvetenju. Navadno pa

zadostuje pri nas že dvakratno škropljenje in sicer prvič koncem junija začetkom julija in drugič avgusta.

S škropljenjem krompirja z modro galico se zabrani nastop te bolezni ali ovira njeno razširjenje; listje krompirja ostane dolgo časa zdravo, zeleno, razvija mnogo škroba in ga vodi po steblovju v gomolje, ki raste in se debeli. To je tudi naravno, kajti zdrava rastlina bo dala več in debelejšega gomolja nego bolna. Nadaljna posledica pa je — zvišanje pridelka. In po tej ravno stremi vsak kmet najbolj.

Dosedanje dolgoletne izkušnje so pokazale, da vrže dvakratno škropljenje z galično-apnenim škropivom na oral okrog 10 do 15 stotov krompirja več. Če računamo krompir po 1 krono kilogram, dobimo 1000 do 1500 kron več pri škropljenju. Na oral rabimo okrog 15 kg modre galice, ki stane po 32 kron t. j. 480 kron. Tako škropljenje nam vrže torej 520 do 1020 kron čistega dobička. Kdo se torej ne bi oprijel tega pokončevanja te bolezni, ki mu lahko vrže lep dobiček?!

V naših vinorodnih krajih razpolagajo kmetovalci s škropilnicami in z modro galico, jim torej škropljenje ne povzroča nobenih posebnih sitnosti. V krajih, kjer ni vinogradov, si morajo pač naročiti eno in drugo. Sicer pa so lahko prepričani, da se jim bodo za škropilnico in galico izdani stroški že v prvem letu povrnili. Če hočete torej imeti zdrav krompir in obilo pridelka, škropite ga z modro galico!

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Vrednost denarja 16. t. m. Dinar je v Curihu zopet poskočil in je notiral 8.85 centimov. Na domačih borzah so se platevale tuje valute po sledečih cenah: 1 funt šterling 280 Din, 1 dolar 57 Din, 1 nemška marka 13.77 Din, 1 švicarski frank 11.23 dinarjev, 1 avstrijski šiling 8.14 Din, 1 fr. frank 2.81 Din, 1 lira 2.28 Din, 1 češka krona 1.70 Din, 1 bolgarski lev 0.40 Din, 1 rumunski lej 0.26 Din. Za 1 dinar se je dobilo 1200 mažarskih kron.

CENE.

g Ljubljanska blagovna borza. Kupčija na borzi postaja bolj mrtva, ker se bliža nekako mrtva sezona. Notirala je pšenica Rosafé postavljena v Ljubljano 465 Din, avstralska v Postojni 455 Din, oves srbski v Ljubljani 350 Din, koruza pokvarjena v Ljubljani 200 Din, otrobi pšenični v jutavrečah postavljeni v Ljubljano 200 Din.

g Lesno tržišče je zaznamovalo zopet padec cen, kar je v zvezi s padcem lire. Hrastovi bordonali postavljeni v Postojno 1380 Din, smrekovi in jelovi bordonali na meji 620 Din, smrekovi in jelovi hlodi na nakl. postaji 250 Din, deske III. vrste na meji 490 Din, hrastove vozovne deščice na meji 100 Din, čreslo suho na

Največja izbira

vsakovrstnega sukna in hlačevine za moške obleke
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

nakl. postaji 38 Din, hrastova drva postavljena v Skoplje 30 Din.

g Cene sladkorja. V zadnjem času je kartel sladkornih tvornic znižal cene sladkorju v glavah za pol dinarja pri kilogramu. Sedanja cena je torej 14.05 Din v tvornicah. Cene kristalnemu sladkorju kakor tudi sladkorju v kockah so ostale neizpremenjene. Kristalni sladkor stane v tvornici 13.80 dinarjev, sladkor v kockah pa 15.55 dinarjev za kilogram.

ZIVINA.

g Za izvoz prešičev iz Slovenije. Poslanec Brodar in tovariši so vložili posebno interpelacijo na poljedelskega ministra glede izvoza prešičev, v kateri so natanko obrazložili poseben način gospodarstva v Sloveniji v prešičereji, ki se nikakor ne da primerjati s prešičerejo na Hrvaškem ali v Srbiji, kjer imajo na razpolago dovolj prostornih pašnikov in se tako preko čelga leta prešiči preživljajo sami brez truda in večjih stroškov za kmeta.

Slovenskemu kmetu pa se ne izplača prašiče v hlevu rediti nad 1 leto ali še celo do 2 let, da bi tako postali dobri špeharji, ker ga dolga reja preveč stane. Zato večina vzgaja le peršutarje in za plemo, za katere pa je izvoz zabranjen. Ker je dosedanja carinska naredba za slovenskega kmeta (osobito še za malega), ki jih bo sedaj na jesen postavil na trg, zelo škodljiva, poslanci v interpelaciji odločno zahtevajo, da se najvišja količina izvoza izbrisi in carina odpravi.

O tej zadevi se je poslanec Brodar tudi še osebno razgovarjal z načelnikom poljedelskega ministrstva Stojkovičem, kateri mu je tudi od svoje strani obljubil pomoč.

g Bohinjsko živinoreje. Narodni poslanec g. S e r n e c je ministru za poljedelstvo predložil sledeče: Prebivalstvo Bohinja se preživlja v pretežni večini od živinoreje in deloma od lesne trgovine. V obeh teh panogah gospodarstva vlada velika kriza, toda medtem, ko lesna trgovina vsaj deloma obratuje, ker se izvažajo les preko Podbrda v Italijo, je kriza živinoreje dospela na vrhunec, ker ne more nikamor razpeti svoje živine. Vsled velikih prevoznih stroškov ne pride danes bohinja živina v poštev ne za prehrano mest na Slovenskem, ne za izvoz v Italijo, ker se vrši ta le preko Logatca. Po zvezah, ki jih ima ljudstvo tostran in onstran naše meje z Italijo, bi prejšnje trgovske zveze takoj zopet oživele, da bi bila podana možnost izvoza iz Bohinja preko Podbrda. Naše prebivalstvo bi imelo pri tem veliko korist, ker se bohinja plemenska živina v obmejnih pokrajinah Italije posebno visoko ceni, tako da doseže nadnormalne cene. V ta namen je treba, da bi se obmejni promet Bohinj-Podbrdo stalno preuredil za izvoz živine. Če bi pa to trenutno ne bilo mogoče, pa naj bi se to godilo vsaj štirikrat na leto ob dnevih živinskih sejmov. To ne bi delalo nobenih velikih težkov, ker je carinska postaja itak v Bohinjski Bistrici in je veterinarski organ nastanjen v Jesenicah. Prav tako ima Italija v Podbrdu svojo carinsko postajo. Zeleti bi bilo nadalje, da se gre tiste dni italijanskim nakupovalcem s potnimi olajšavami na roko. Prosim Vas tedaj, gospod minister, da izvolite proučiti zade-

GOSPODINJA

Vrtnarstvo.

Kuhinjske dišavnice.

Šetraj ali šetrajka. Šetraj ima zelo močen in prijeten duh. Koštrunovo meso v omaki ga ne sme pogrešati, ker s svojim močnim in prijetnim duhom ublaži okus in duh koštruna. Prideva se tudi za zimo vkuhanemu stročjemu fižolu, in pa kumarcam, ki jih pripravimo za zimsko uporabo. Njegovo pridelovanje je zelo lahko. Zadoštuje enkratna setev za vedno. Zaseje se sam tako bogato, da ga je treba več kot polovico poruvati kot plevel. Za poletno uporabo se rabi svež, za zimsko se pa porže, posuši in shrani.

Majaron. Marajon je poletni in zimski. Doma je v toplih krajih srednje Azije. Je nežnega, prijetnega duha in se prideva omakam in obaram, mesnim in postnim. Majaronove plevel, to je posušeni in zdrobljeni listki, se kaj podajo krvavim in jetrnim klobasam. Seme se naseje meseca aprila in sicer v rahlo, drobno prst, ker ima zelo drobno seme. Za razvoj rabi svetlobe in toplote. Poletnemu se poržejo stebelca, ko začne cveteti. Ta stebelca se posuše in shranijo. Zimski se pa presadi v cvetlične lončke, da prezimi in da se lahko rabi vso zimo.

K enoletnim dišavnicam spada še krebujica in lesičina, ki pa pri nas nista udomačeni.

Gori imenovane dišavnice so enoletne, ker se morajo vsako leto spomladi nase-

jati, če se same ne zasejejo kakor šetraj.

Trajnice so pa dišavnice, ki prezime na prostem. Ker se radi prijetnega duha in okusa pridevajo različnim jedem, ne smejo manjkati na nobenem vrtu. Nekatere izmed njih imajo zdravilno moč v sebi, in so radi tega zelo priporočljive, da se goje in negujejo po vrtovih.

K trajnicam spadajo: materina dušica (timijan). Materina dušica zraste v nizki, gost grmič z drobnim, podolgačim, zelo prijetno dišečim listjem. Doma je v južni Evropi. Prideva se mesnim jedem in kislum kumarom. Za zimsko porabo se stebelca v jeseni porežejo in posuše.

Zdravilna kadulja (žavbelj). Ta zelenjadnica zraste v košat grm s sivim nagnanim listjem. Prideva se ričetu, koštrunovemu mesu in ribam. Čaj zdravilne kadulje je priporočljiv proti boleznim v ustih, grlu, želodcu in prehlajenju. Kdor ima neprijetno sapo, naj si usta večkrat izpira s prekuhano kaduljo. Pravijo, da je žavbelj proti kašlju zelo dobro sredstvo. Razmnožuje se s semenom, potaknicami in razdeljevanjem korenin. Obiramo ga celo leto, v jeseni si pa narežemo stebel, ki jih posušimo in shranimo.

Poprova meta in melisa. Meta ima močno steblo in temnozeleno listje. Sveža se prideva različnim jedem, posušeno in pa

Ramgarn

in modni ševijot za moške obleke.
Velika izbira. Nizke cene.

R. Miklauc, Ljubljana

vo o izvozu živine preko Podbrda in ukrenite vse potrebno, da se to izvrši že v bodoči jeseni. — Dušan Sernec. — Belgrad, dne 27. maja 1925.

g Ljubljanski živinski sejem 12. t. m. Za kilogram žive teže se je plačevalo: voli debeli 9.75—10 Din, voli rejeni 9 do 9.50, vprežni voli 8—9, krave rejene 7—8, krave klobasariče 3—3.50, telice rejene 7 do 8, biki težji debeli 8—9, biki rejeni 7 do 8, teleta težja debela 12—12.50, teleta rejena 11—11.50, prašiči debeli 13—14, prašiči peršutarji 12—13, prašiči zaklani 17—18, teleta zaklana 16.50—17, banaški špeharji 17—17.50 Din. — Cene goveje živine so ostale neizpremenjene, le debelejša živina se boljše proda. Cene teletom so nekoliko nazadovale. Cene prašičem so pa postale bolj čvrste.

g Mariborski živinski sejem. Prignanih je bilo 12 konjev, 14 bikov, 104 volí, 308 krav, 12 telet, skupaj 508 komadov. Povprečne cene so bile za kilogram žive teže: voli debeli 8.25—9 Din, poldebeli 7.50 do 8, vprežni voli 4.50—6.75, biki za klanje 5.50—7.50, krave debele 6.50—7.50, plemenske krave 5—6.25, krave klobasariče 3.50—4.50, molzne in breje krave 5 do 7, mlada živina 6.50—8, teleta 10 do 11.75 Din. Prodanih je bilo 299 komadov, od teh 115 v inozemstvo. Mesne cene:

govedina 12—20 Din, teletina 15—22.50, svinjina 15—30 Din. Sejem je bil živahen.

g Mariborski svinjski sejem 12. t. m. Na svinjski sejem se je pripeljalo 220 prašičev in 3 koze. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari 75—95 dinarjev, 7 do 9 tednov stari 125—200 Din, 3 do 4 mesece stari 225—300, 5 do 7 mesecev stari 350—425, 8 do 10 mesecev stari 625—750, 1 leto stari komad 1000 do 1300 Din. Za kilogram žive teže se je plačevalo 12—14.50 Din, kilogram mrtve teže 15—17.50. Prodalo se je 129 komadov. Kupčija je bila srednje živahna.

RAZNO.

V. Ljubljanski velesejm. Koncem avgusta do prve tretjine septembra se bo letos priredil V. Ljubljanski velesejm, čija je protektorat je prevzel Nj. Veličanstvo kralj. Naš vladar si najbrže osebno ogleda to prireditve. Letošnji sejem bo imel več privlačnih točk, ki bodo vspodbujale tudi podeželsko ljudstvo, posebno naše kmetovalce k obisku. Predvsem je omeniti žirorsko razstavo, ki jo priredi Kmetijska družba skupno z Velesejmskim uradom. Nadalje bo športna razstava, ki bo podprta vsem našim športnikom, pa tudi plantcem, lovci in drugim razne imenitnosti. Pa tudi razne druge prireditve bodo nudile obiskovalcem užitek pa tudi korist.

zdrobljeno listje pa je kot pridevek jedem in krvavim klobasam nenadomestljiv. Čaj mete in melise je za zdravilo proti želodnemu krču, grži in driski. Meta in melisa enkrat nasejana se hitro razmnoži s koreninami vlaknicami. V jeseni se porožejo stebila in posuše, da jih rabimo po zimi, če se priplazi prehlajenje ali katera druga bolezen. Meta je po obliki gladka in kodrasta. Mete, sveže in posušene, ne sme manjkati v nobenem gospodinjstvu.

Skrb za zdravje.

Nedorastlim škoduje kolesarjenje. Zdravniki odsvetujejo, da bi vozili kolo otroci izpod šestnajstega leta, a tudi po šestnajstem letu ni kolo kaj priporočljivo za slabotne dečke. Za kolo je le popolnoma razvito telo, ker zahteva obračanje dosti moči. Da se nadomesti izguba moči, da se prehranijo mišice, ki delajo naporno, je treba močnega dotoka krvi, ki mora zato odhajati iz drugih organov. To povzroča v dobi, ko je telo še v rasti, mnogo obolenj, možgani in žilci trpijo posebno. Mlademu kolesarju se skrivi lahko tudi hrbtenica, vnamejo se lahko kolena in sklepi v kolkih. Pa je vsa otročad že na kolesih in starši so silno ponosni, da se zna Jožek že s kolesom peljati v trgovino. Pa Jožek hira ali oboli in potem so vse druge stvari krive, samo kolo ne.

Zelena, zdravilo zoper revmatizem. Zelenine korenine osnaži, operi, zveži v kose in jih kuhaj do mehkega v vodi. To vodo naj bolnik pije. Zeleno pa kuhaj potem še na mleku, z nekoliko moka in prahu od muškatovega oreha in daj bolniku to jed z opečenim kruhom ali krompirjem. Bolečine kmalu ponehajo.

Zdrav nadomestek kave. Posebno za zaprte in ledvične. Na četrt kile žgane rži primešaj desetinko kile žganih šipečjih zrn in desetinko brinjevih jagod. Na četrt kro-pa prevri z žlici zmletega.

ZAHVALA. Vsem, ki ste nama stali v boleznih ob strani, ter z nama sočustvovali in naju tolažili ob smrti najine drage matere, gospe

Uršule Rak

izrekava srčno zahvalo. Posebno se zahvaljujeva častiti duhovščini, bratom Orlom Smleškega odseka, gđ. pevcem, zastopstvu izobraževalnega društva in vsem prijateljem, ki ste nepozabno pokojnico spremlili na zadnji poti. — Bog plačaji!

Zgornje Pirniče, dne 14. junija 1925.

IVAN RAK, sin. — IVANA RAK, hči.

Suhe gobe (jurčke)

ZDRAVILNA ZELIŠČA — lapuhovo perje, arnikovo cvetje, lipovo cvetje, srčno moč, tršljikovo lubje, spodleskovo seme, jelenov jezik L. dr. — kupuje v vsaki množini V. H. ROHRMANN. Ljubljana, Sv. Petra nasip 27. - Zahtevajte ceniki!

Kočijaž samski, vajen kočijskih in jezdnih konj v vozu in pod sedlom, doslužen kavalrist, se želi. Plača 600 Din mesečno, obleka in vsa oskrba. Le taki prosilci, ki niso pijaci vdani, pridejo v poštev. Ponudbe pod šifro: »TRENZ KOCIJAŽ« števil. 3813 na upravo lista.

IZOBRAZBI

Odločnost katoličanov v Alzaciji za versko šolo.

Kakor pri nas Pribičević, v Avstriji Glöckel, tako je hotel v tej deželi istotako socialni demokrat Herriot brezversko šolo. Že je poskusil, toda dobil jo je po nosu tako, kakor pač ni pričakoval. Oddalo je svoje podpise za staro versko šolo in staro šolsko postavodajo v Zgornji Alzaciji 83.502 volivcev (dne 11. majnika 1924 je znašalo število oddanih volivnih glasov za nacionalni blok le 58.960), v Spodnji pa 81.919 (dne 11. majnika 1924 za nacionalni blok oddanih glasov 65.132). Kot znano so se bili starši zoper brezversko šolo uprli tudi s štrajkom svojih otrok. Nato so dobili na ukaz prefekta v Kolmaru od županstev opomine in mnogi tudi pozive, da se morajo zglasiti pri županstvu. Katoliški voditelji pa so izdali parolo, da naj se nihče ne odzove tem pozivom, ker hoče centralna šolska organizacija katoličanov sama prevzeti zagovor pri merodajni državni oblasti. — Zanimiv je slučaj v Illkirch-Graffenstaden. Župan izda na ukaz Herriotove brezverske šolske oblasti ukaz šolskim sestram, da morajo zapreti svojo zasebno šolo, ki je vzgojila že 11 rodov. Katoličani (5000 po številu) pa razglasijo: »Mi katoliški meščani in družinski očetje ne pustimo pod nobenim pogojem, da se izselijo šolske sestre iz našega mesta. Če treba, bomo branili to svojo zahtevo za ceno krvi. Če se noče občinski odbor (obstoji iz nekaterih bogatinov in radikalnih in komunističnih vladnih lizunov) potegniti za sestre, bomo mi sami za to poskrbeli. Če bo vlada rabila silo, jo smemo in jo bomo rabili tudi mi.«

Herriot je udaril na tako trdo skalo, da si je zraven razbil glavo in je moral odstopiti kot ministrski predsednik. Katoličani so s svojo odločnostjo zmagali na celi črti.

Brezverska šola.

Z novim šolskim zakonom, ki ga je predložil prosvetni minister Pribičević narodni skupščini, se verska vzgoja v šoli meče med staro šaro. Verski pouk sicer še ostane, a starši, Cerkev nimajo nobene moči in pravice več, da nadzirajo celotno vzgojo, ki bo po novem zakonu temeljito brezversna in protiverska. Verski pouk so pustili, ker so bili prisiljeni od rimske stolice, toda vse bodo storili, da bodo otrokom v 20 tedenskih urah izbili iz srca, kar bi jim mogel vsaditi veroučitelj. To je namen in cilj novega šolskega zakona. Da bo iz takih brezverskih sokolskih šol izšel rod, ki bo docela pokvarjen in moralno izpriden in nezmožen za resnejše delo, nam kažejo nad vse žalostni vzgojni uspehi v raznih sokolskih društvih.

Mi katoličani imamo dolžnost, da z vsemi silami delamo proti sistematičnemu pohujšanju naše mladine v šoli. Kakšno važnost polaga na to sv. Cerkev, največja

učiteljica in vzgojiteljica narodov, nam kažejo besede papežev, ki so poklicani, da čuvajo nad versko vzgojo mladine.

Papež Benedikt XV. piše bavarskim škofom 1. oktobra 1921:

»Kar pa tiče javnih šol, v katerih se vzgajajo katoliški otroci, kakor se spodobi za kristjane, ni dvoma, da je to eno najvažnejših in najmerodajnejših vprašanj. Kajti slednjemu mora biti do tega, da vera in versko prepričanje ne trpi škode pri nobenem izmed toliko tisočev mladeničev, zlasti še v državi, kjer je bila katoliška vera ob vseh časih izdaten vir sreče in ponosa. Kajti kam drugam more pripeljati vzgoja in pouk, ki odstranjuje vero naših prednikov in ne dela nobene razlike med dobrim in slabim in uči mladino, da je čednost kakor pregreha enako dovoljena — kot do tega, da vzgaja rod, ki bo prej ali slej uničil državno skupnost samo? Zakaj obveznost dolžnosti, ki jih imajo ljudje drug do drugega, poteka edino iz dolžnosti, ki jih ima človek do Boga. Bog je namreč, ki zapoveduje in prepoveduje in določuje, kaj je dobro in slabo.«

Isti papež Benedikt XV. pruskim škofom dne 15. oktobra 1922:

»Kar pa tiče velike skrbi, ki nas napolnjuje za krščansko vzgojo mladine, vam sporočam, da isto skrb tudi jaz z vami skupno delim. Kakor Vi tako tudi jaz prosim in rotim vse dobro misleče, da podpirajo vašo skrbna prizadevanja. Saj nam priča v zadostni meri zlasti skušnja sedanjih dni, kako važno je za blagor držav in narodov, da ne dorašča rod, ki bi bil od tujen veri in bi od dne do dne množil vrste brezbožnežev. Zato pa, ljubljeni sinovi in častiti bratje, nikdar ne odnehajte, da ne bi branili pravic svete Cerkve in krščanskih družin.«

Papež Pij XI. v tajnem konzistoriju dne 24. marca 1924:

»Če se ozrem v našo najožjo bližino (v Italijo), si ne moremo prikrivati, da nas neizmerno veseli, da so zopet vpostavili v šole križ, to najizraziteje znamenje našega zveličanja in vpeljali v šole, kjer dobiva mladina, ki je največji ljubljeneček božjega Učenika, prvi pouk, znova tudi poučevanje v verskih resnicah. Vendar nismo brez vse skrbi. Kajti četudi se zanesemo na poštenost in izšolanost tistih, katerim je naložena poverjena, da delijo verski pouk, vendar nas sili dolžnost apostolske službe, da opozorimo naše častite brate, kakor tudi vse škofo in duhovščino v Italiji, pa tudi naše nad vse ljubljene otroke, družinske očete in matere, da najmanjše ne odnehajo od svojih pravic in dolžnosti, da sodelujejo pri takem pouku in ga nadzirajo. Zaka-

Ia. Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. — Po trikratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10

gre za eno najvažnejših zadev, ki nam nalaga brezmejno odgovornost. Od verskega pouka mladine namreč ni zavisen samo obstoj Cerkve, kateri je dana božja obljuba, da nikdar ne preneha in je kot taka razširjena po vsem svetu, ampak tudi obstoj družine, družbe in držav, ki bodo nujno danes ali jutri žele to, kar danes sejejo, bodisi resnico ali zmoto, kakor pomenja toliko kot pravo omiko ali strašno barbarstvo, četudi bo zavito v zunanji sijaj ali v lupino materijelnega napredka.

Iz življenja katoliških mož in fantov.

V Angulemu na Francoskem stoji na nekem nagrobnem spomeniku zapisano: »Resnično krščanski vojak«. Velja pa ta napis polkovniku Paqueronu, ki je umrl v starosti 72 let. Zanimive so besede, ki jih je govoril ta mož svojemu sinu, mlademu visokošolcu v Parizu, ko mu je le-ta ob neki priliki potožil, koliko mora prestati radi svojega verskega prepričanja. Dejal je namreč oče sinu: »Kljub temu dvigni zastavo svojega verskega prepričanja tako visoko, da jo vsi vidijo. Tekom 24 ur ne sme biti noben tvojih součencev v dvomu, kakšnega prepričanja si ali da bi te moral o tem celo izpraševati. Bodi katoličan in sicer preprost in odkritosrčen! Le ne nobene omahljivosti! Kdor ima čast biti katoličan, njemu ni treba prositi, naj potrpijo in prizanesejo njegovemu prepričanju. Nikar se ne boj, da te bodo imeli za posebnega; jaz sem veljal skozi 40 let kot tak posebej, pa me ni zato zadela nobena kazen ne od Boga in ne od ljudi.«

Leta 1909. je umrl v Rimu sloviti matematik (profesor računstva) Valentino Cerruti. Bil je svoj čas rektor rimskega vseučilišča, pozneje pa direktor inženjerske šole in kot tak je sestavil več učenjaskih knjig. Že v svojem 36. letu je bil tudi podtajnik v naučnem ministrstvu. Kljub temu je ostal vse življenje zvest sin svete Cerkve. Ko pa se mu je leta 1909 bližala zadnja ura, tedaj je pisal svojemu prijatelju duhovniku Biagotti med drugim tudi sledeče: »Dragi monsignor, sedaj čutim, da se moram jaz, ki sem branil pravde svete Cerkve tudi v najtežjih trenutkih javnega in učenjanskega življenja, pripraviti na svojo zadnjo uro prav ob čistih zapovedih in svetih zakramentih, ki mi jih nudi moja vera, ki sem jo prejel že od svojih revnih staršev, ki pa je postajala v meni ravno vsled znanstvenega delovanja vedno močnejša. Tudi sredi največjega znanstvenega delovanja sem jo mogel neustrašeno izpovedovati. Meni se zdi naravnost čudno, kako morejo nekateri trditi, da jih je študij pripeljal do nevere. Tudi jaz sem mnogo študiral, pa vendarle pri vsem tem vedno bolj spoznaval, da je naša sveta vera največja prijateljica znanosti.«

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

Na praznik sv. Petra in Pavla 1. 1885. je umrl v Glandorfu, v škofiji Osnabrück, dr. Friderik Bernhard Müller. Bil je skozi 40 let kaplan pri tamošnji župni cerkvi in sicer kaplan, ki je užival vsled svojega vzornega in pobožnega življenja velik ugled pri faranih. Po 40 letih pa ga je Bog obiskal s hudo poskušnjo. Leta 1882. je namreč dobil raka na jezik. Strahovite so bile bolečine, ki jih je moral trpeti mož, pa niti en vzdihljaj pritožbe ni prišel iz njegovih ust. Zdravniki so mu svetovali, naj se da operirati, kar je tudi storil. Trpela je operacija 26 minut, ne da bi mu dali kake injekcije ali kloroform. Toda že po treh tednih se je pojavil rak na drugem mestu tako, da je bilo treba nove operacije, ki pa je ostala istotako brez uspeha. Sedaj pa je nastopilo za dobrega duhovnika življenje polno mučeništva. Skoro polovico jezika so mu sčasoma razrezali, ostali deli pa so se zrastle v divje meso tako, da je mogel komaj spregovoriti kako razumljivo besedo. Kajpada da je moral v takem stanju prenehati s svojimi duhovniškimi opravili, kar ga je bolj bolelo kot vse telesne bolečine. Le eno opravilo mu je še ostalo in to je bila njegova edina tolažba, namreč sveta maša in sveto obhajilo. Toda leta 1885 je izjavil na pustni večer po opravljenih 40 urni pobožnosti, da tudi svete maše ne bo mogel več opravljati. Pa tudi svetemu obhajilu se je moral kmalu nato odreči, ker ni mogel zavžiti nobene goste hrane. In to je bilo zanj še najhujše mučeništvo. Kadarkoli je zaslišal zvon, ki je naznanjal, da gre duhovnik k bolniku, vselej so mu stopile v oči grenke solze in pogosto je zapisal svojemu župniku na tablico, na kateri je razodeval svoje želje, tudi svojo največjo željo: »O, ko bi mogel pristopati vsaj k sv. obhajilu!«

Knjiga o Mariji.

Zgodovina spleta slovenskemu narodu časten naslov: »Marijin narod«. Da to v resnici zasluži, je dokazal na Marijinem kongresu 1924. Nepregledne množice so manifestirale v slavo in čast Mariji. In prav za maj, ko Marijo najbolj častimo in povečujemo, ko se človeška srca obenem z vstalo naravo najbolj hrepeneče obračajo k nebeški Kraljici, je izšla nova »Knjiga o Mariji«. To dovršeno in času kar najbolj primerno književno delo je najlepši spomin na tako veličastni I. Marijin kongres; hkrati pa bo stalna in bogata zakladnica jedrnatih in temeljitih razprav, ki proslavljajo in razkazujejo moč in slavo, lepoto in veličino, dobrotljivost in ljubezen, sploh vse vrline in kreposti nebeške Matere z raznih sodobnih vidikov. Vse vrste naših kulturnih vprašanj in socialnih zadev, vsi važnejši problemi, ki so pereči v verstvenem razvoju, v cerkvenem in družabnem življenju — so dobili v knjigi pod vidikom Marije srečno rešitev.

Naj navedemo samo nekaj takih referatov, ki so v petero poglavij in 17 pol obsegajoči knjigi med drugimi umno in spretno spleteni in razvrščeni: Marija in spoštovanje do avtoritete; Marija in delo ljubezni; Marija in Evharistija; Marija in vzori življenja; Marija in mladinske organiza-

cije; Marija in Vzhod; Marija in sv. Frančišek Asiški; Marija in socialna obnova; Marija in žena v družini; Marija in žena v javnosti; Marija in apostolstvo mož itd. »Knjiga o Mariji« je prav iz tega ozira res nova in obenem zanimiva ter praktična. Zarezana je z njo nova pot. Po vsebini je mikavna, kakor tudi po obliki in opremljenosti. »Knjiga o Mariji« poklanja nebeški Materi cvet in sad njenega prvega slovenskega kongresa in z njim vse njeno češčenje naših davnih in današnjih rodov.

Skrbite, da se ta knjiga razširi med slov. ljudstvo v domovini in tujini! Naroča se v »Osrednji pisarni« Marijinih družb v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Cena Din 50.

INDIJSKO ROMANJE V LURD.

Dne 24. septembra bo pristalo v Mar-seju 800—1000 romarjev iz Indije, ki so se namenili, da pohite k Naši Ljubi Gospej v Lurd. Priglašeni romarji so razkropljeni po celi Indiji in bo tako prvič Indija zastopana v Lurdu. Na povratku se ustavijo za sv. leto tudi v Rimu.

V ITALIJI SE ZOPET UVEDEL VERSKI POUK.

Kakor je fašizem v Italiji napravil veliko zla, zagrešil mnogo umorov in požigov, vendar le kaže tudi nekaj dobre volje. Mussolini je zjavil, da je Italija katoliška in zato se mora v šolo povsod uvesti tudi vero-nauk in to v vse javne šole, oproščen ga bo le, kdor bo to zahteval. Učili pa naj bodo učitelji, ki jih bo postavila cerkev. Oktobra 1922. leta so zopet upeljali v vseh javnih šolah križ, 1923. pa verski pouk.

Sicer pa, kako je tudi res nesmiselno, preganjati krščanski nauk iz šole. Kako žalostno sliko nam nudi Francija, kjer so to izvedli že pred leti. Katoličani so sprevideli grozne posledice, ki jih je to rodilo, zato so vstali kot en mož, ko so hoteli brez-versko šolo upeljati tudi v ozemlje, ki ga je mirovna konferenca Franciji nanovo priznala po vojni. Kot vse kaže, bomo imeli še tudi pri nas priliko boriti se za versko šolo. Že se zbirajo na obzorju temni oblaki, zato krščanski starši, le pripravite se! Framazonstvo čuti, da ne bo prej doseglo svojega namena — da bo popolnoma dobilo v svojo oblast ljudstvo — dokler mu ne iztrga zadnje opore, vere, ki brani, da še ne zdrči v prepad. Če bo ljudstvo ob vero, tako si mislijo, potem bo pa kot čreda ovac, ki se ne ve kam dejati, če nima pastirja in potem bodo nastopili za framasone zlati časi.

Najboljše dušičnato gnojilo

za korenje, repo, zelje in druge okopavine, je

Čilski soliter.

Dobi se ga pri Kmetijski družbi v Ljubljani, pri Vinko Vabiču v Žalcu in pri Tonejcu v Mariboru.

Navodila o pravilni uporabi tega in drugih umetnih gnojil se dobijo brezplačno od

Poddelegacije Proizvajalcev čilskega solitra, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 16.

Razno.

Groma riba. V francoski reki Marni se je zataknil trnek nekega ribiča v truplo moča, ki je ležal v vodi, s težo 10 kilogramov okrog vratu. Truplo so preiskali in so doznali, da je to ruski kuhar Kantenko, ki so ga pogrešali že od lanskega novembra.

Drzna vojnja. V Parizu stoji Eiffelov stolp, opisen v »Domoljubcu« št. 17, stran 133. Poleg dvigala vodi na vrh tudi stopnice in po vseh teh stopnicah se je peljal župnikar Labrie na kolesu dol. Kdo si more to predstavljati? Sedaj je pa 18letni Gaston Roger prevznil stopnice z gore Montmartre v najhitrejšem roku navadnih 225 po število, in je srečno prispel na dno. Labrie je gledal to vožnjo z Eiffelovega stolpa dol.

Boksanje v Ameriki. Nam se zdi to nekaj surovega, v Ameriki je pa boksanje telesna vaja kakor pri nas telovadba, skakanje in letanje. Da je pa vsa stvar malo lepše urejena, je treba prositi za vsak piven nastop za posebno dovoljenje. Lani so izdali v Zedinjenih državah 12.000 takih dovoljenj; samo v mestu New York in v okolici so jih dali 2800. Največji bokser Amerike je Dempsey; tako je močan, da polže vola z roko na tla, zraven pa tako dobrega srca, da je dosedaj že 200 revnih sirot vzel na svoje in jih preskrbel do 20 let; pa je sam šele trideset let star. Ogromne svoje moči. Za en sam javen boj je zaslužil zbrati 35 milijonov Din.

Prilike s dvema ledema. Je umrl te dni v Neapolu. Vsi so ga poznali, zmeraj je bil na cesti. Ko so truplo odprli, so videli, da je imel dva belodna in dvojna čreva, dvojna jetra in dvojne ledvice ter dvojno vrantko. Prej nihče ni mogel razumeti, zakaj prilizavec toliko zaužije; sedaj je razlaga lahka. Visok je bil pa 1 m in 15 cm.

Rak nikjer tako ne razšaja kakor na Laškem. V vsakem laškem mestu imajo zavode, ki študirajo to grozno bolezen in iščejo sredstev, kako bi se dalo nastopiti proti nji. Sedaj so začeli zidati nekako oarelnjo zgradbo v Milanu; ob navzočnosti kralja so položili temeljni kamen.

Papeževa slika v polni velikosti je napravil v Rimu poljski slikar Stanislaw Kotwił-Gilowski. Sliko je podaril papeževi nunciatuuri v Varšavi, glavnemu poljskemu mestu.

Dr. Ivan Pregelj:

Deva zmagovita.

Povest iz naših dni.

(Dalje.)

10. Konec prednjega, začetek novega poglavja.

»Gospa Amalija je v resnici trpela zaradi Aninega pisma in še isti dan se je oglasila pri Ani Jeranovi, kdo neki da ji je pisal. Prvič se je Ana lagala in rdelala od sramu in groze:

»Stric, gospa Amalija, stric.«

»Samo stric?« je verjela poštarica in v njenih očeh je pomembnost in imenitnost Ane Jeranove trenutno zbledela. Ana pa je bila vesela, da ji še vnaprej ni bilo treba lagati in delati greha. Strica namreč nobenega imela ni. Resnico povedati poštarici, pa je zopet pomenilo strašno reč. Kriva je bila seveda poštarica. A Ana je bila vendar odprla tuje pismo in ga prebrala. Pa to je ni toliko razburjalo. Razburjalo jo je, kar je bila iz pisma izvedela in česar vedeti ni smela, je vedela po nesrečnem naključju. Nesrečnem? Naključju? »Se vrabec...« verujemo...

Pisal pa je pismo Ani Jerajevi neki mestni človek. Nisem ga bral, zato ga ne morem ponoviti. Zadržuj, da je bila vsebina taka, da bi pismo vzelo nesrečni krčmarski lahkoživki še tisto malo dobrega imena, ki ga je imela na vasi.

Ana Jeranova je pismo vrgla v ogenj. Nevede čemu pa je prihranila ovitek... Naključje? »Se vrabec...« verujemo.

* * *

To se je bilo zgodilo v ponedeljek, ko je bil v bližnjem mestu seja. Tudi Ana Jerajeva — nadejam se, da je zdaj kljub »gospici Amaliji in njeni kraikovidnosti nihče več ne istoveti z Ano Jeranovo — je šla na sejo.

Deklica je bila nakupila nekaj potrebnih in še več nepotrebnih reči, ogledala si izložbe, izgubila par ur z opravi in se začela nato dolgočasiti in ogledovati po znanih in domačih ljudeh. Tedaj je opazila Cirila in mu oddaleč pomignila. A fant se je naredil, kakor da je ne vidi. Bila je užaljena, a ni ji dalo, da ne bi spoznala, odkod neki se njen stari znanec ne misli močiti zanjo. Stopila je za fantom in ga ujela.

»No, kaj me ne vidiš, ko ti dajem znamenja?« je vprašala.

»Nisem videl,« je rekel Ciril in hotel iti.

»Čakaj no, ali imaš toliko opravka?«

»Toliko.«

»Pa pojdi, si bom zapomnila,« je rekla Ana zdaj zares jezna in žalostna. Fantu je zaigral zasmehljiv izraz na ustih. Rekel je:

»Lej Ana, če bi družbo rada, Pavletu bi rekla.«

»Pavletu?« se je čudovito sprevrgla Ana. »Pavletu Zalaznikovemu, misliš?«

»Menda ga dovolj poznaš.«

»Tebe nisem tako do danes, Ciril,« je vzdihnila čudovito naravno igraje Ana in premagala fanta.

»No, kaj ni res, da ga štimaš?« je vzkliznil.

»Ni res,« je rekla in povesila oko. Nato se je pretvorila v užaljenost. Nenadno se je zavrtela na peti in šla. Tedaj je naravno ugičajoči in opazujoči fant zdvojil in verjel, da je deklico užalil. Ko jo je videl odhajati, ga je obšlo staro ganotje ob misli, da je mogel in smel svoj čas sam pogledovati zanjo, ko še ni bilo nobenega Pavla, da bi mu hodil v zelje. Se se je hotelo upreti v njem:

»Takole za nos voditi se pa ne damo. Vse ali pa nič.«

Pa ni zmogla trma. Še nekaj trenutkov je stal Ciril na svojem mestu. Potem pa jo je mahnil skozi ljudi za Ano. Kakor da je vse videla, je deklica postala pred izloženim oknom. Tedaj jo je Ciril došel.

»Ti?« se je začudila.

»Saj si hotela,« je rekel.

»Ah, da, Ciril,« je rekla. »Trudna sem in žejna. Daj, pojdiva kam in sediva.«

»Ali daš za pijačo?«

»Dam, Ciril.«

»No, bomo že videli,« je odvrnil. Dobro mu je delo, da so ljudje pogledovali po dekletu, ki je bilo lepo. Vstopila sta v krčmo.

»Kaj boš?« je vprašal fant dekle. »Vino ali pivo?«

»Čukoloto,« se je nasmehnila ljubko.

»Tega ne dajejo v krčmi, je rekel.

»Norček,« je viknila. Čukoloto sem rekla, da te vsaj še malo podražim s Pavletom, ti sladki ljubosumnež.«

Smejal se je ž njo:

»Čukoloto,« je rekel, »ni neumna ta šala.«

»Ni ne,« je rekla, »neumen si ti, ki si mislil, da gledam za Pavletom.«

»Saj si res,« je dejal. »Preklete ljubezniva si ž njim.«

Smejala se je vedro in dejala:

»Če bi ti vedel, zakaj.«

»Zakaj?« je osupnil.

»Zakaj?« ga je oponesla. »Oh, vi fanti. Nič ni z vami. Ali nič ne vidiš, kako se pripravljajo Orli za tisti shod na Brezjah. Skaziti bi ga jim bilo treba Pavle vlaš prapor. Pa vi fantje ste zanič.«

»Počti, naj imajo svoje veselje,« je ugovarjal fant. »Kako pa nebi bi tudi to šlo? Tak shod skaziti.«

»Vsaj našim v Podgorju.«

»Pašji jht.«

»Vidiš,« je dejala prevejanika snujoč svojo zvijazo, kako bi Cirila popolnoma preverila, da ji pri njeni prijaznosti s Pavletom ni za nič drugega nego za bojni našt proti Orlom. »Vidiš, tak si. Jaz pa mislim, kaj deš, kaj neki sem se zmisliła?«

»Ne vem in me tudi malo briga,« je odvrnil fant. »S Pavletom sva se tak pobotala.«

»Povem ti,« je rekla ona dasi rahlo užaljena, povsem vedro:

»Če pojdejo na Brezje, iti bodo morali brez prapora.«

»Oho,« je zategnil Ciril zares začudeno.

»Da,« je šepnila deklica, »a molči. Ti edini veš. Povedala bi ti bila vso komedijo pozneje, a ker si tako nepočakan, pa še ljubosumiš, jo koj izveš.«

Fant je bil vrgel nekaj časa vina vase. Ogrel se je:

»Anica, srčkana si pa.«

»Ali sem?«

»Si. Če si zamek.«

»Zate, Ciril.«

»No pa,« je dejal tedaj vedro fant. »To bo dober šala, le kako misliš s praporom?«

»Vse izveš, ko bo čas,« je odvrnila deklica. »Prila je tudi že usta, da bi povedala pravi povod čemu ji je na tem, da bi bili Orli v Podgorju ostro močeni. Pravi čas pa se je spomnila, da Cirilu, ki je ljubosumen na Pavla, vendar ne gre praviti, da je vso stvar uganila zaradi Jeranove Ane. Zaradi Ane, ki tudi misli na Pavleta, pa bi nikoli več za njim pogledala, če bi prapor izdal, ki je nanj prisegel...«

* * *

Zivljenje je dolgočasno. Zato je le sreča, da so vsaj v vsaki povesti, pa četudi strašno resnični, naključja, ki drugače zapletajo in razpletajo poleg dogodkov, kakor bi to v naprej znal in vedel hladni človeški razum. Tako naključje je torej bilo, da je sedel prav blizu Cirila in Jerajeve Ane — Zalaznikov »stric«, tisti mirni in nepoznani novi gost in prijatelj starega Zalaznika. Zalaznikov »stric« je vse slišal, kaj sta govorila Ciril in Ana. Potuhnil se je sam vase, močil tiho kruh v rdeče vino in obračal obraz trdo vratno vstran na steno, kjer je visela čudna slika

dva kmeta sta vlekla kravo vsak na svojo stran, prvi za motvoz naprej, drugi za rep nazaj. Dva gospoda v frakih sta medtem kravo pridno molzla. Stric je bil mimo svojega poslušanja doumel, da predstavlja slika kmetiške pravdarje in je bil svojega doumetja očitno vesel, zakaj nenadno je dvignil kozarec in ga izpraznil na mah, se ozrl in še pravočasno ujel z očmi odhajajočega Cirila in Ano. Potem se je ozrl ob sebi in spazil moža, ki je bil tudi pogledal za onima.

»Kakšna skrivnost,« je dejal stric, »ali ju kaj poznate, oče?«

»Poznam,« je odvrnil mož, »iz Podgorja sta. Pa prida videti nista, če bi ju po govoru sodil.«

»Mladina,« je menil »stric«, plačal in šel. Šel je naravnost domov in peš. Stari Zalaznik ga je težko čakal za zdravila, katera mu je bil »stric« obljubil najti in kupiti. In kupil je bil in našel, kakor je povedal in obljubil. Vso pot domov pa je premišljal mlada dva in tisto, kar sta se bila dogovorila glede prapora in Pavleta.

»Prapor naj imata,« je menil starček, »našega Pavleta pa ne bomo dali.«

»Pavleta pa ne!«

Zalaznikov »stric« ni bil Orel. Zato mu odpustimo krivo vero ...

(Dalje prih.)

Zračna ladja. Tvrdba Govayer v Ameriki je sestavila zračno ladjo, ki je namenjena za kratke izlete. Dolga je 85 m, premera ima pa 10 m. Vsebinska je petdesetkrat manjša kakor pri nam že znanem Zeppelinu Z R III. Poleg vodnika je sobica, ki ima prostora za dva potnika. Ladjo so vsestransko preiskusili, je popolnoma varna in pristane lahko na vodi in na suhem.

OD DANES IN VČERAJ

BORBA ZA NEZNANE TEČAJNE POKRAJINE.

Amundsenov polet je na novo zbudil zanimanje vseh ljudi za pokrajine okoli severnega tečaja. Posebno še, ko smo brali, da je norveška vlada pooblastila Amundsen, da proglasi vsako morebitno novo deželo za norveško last. Vsa vrsta vprašanj o politični pripadnosti tečajnih dežel se bo morala itak enkrat rešiti in bo igrala v politični bodočnosti naše zemlje še precejšnjo vlogo. In evropski in azijski strani je stvar precej jasna. Pogledimo na karto od leve na desno. Grenlandijo so do najsevernejše točke proglasili Danci za svojo; Islandija je danska; Spitsberge so leta 1920 vlesile prisodile Norveški; otoki, ki sestavljajo deželo Franca Jožefa, so še brez gospodarja; Navaja Zemlje je ruska, Novosibirski otoki tudi; otok Wrangel blizu Beringove ceste je bil pred svetovno vojsko ruski, homatije po vojni so porabili Angleži in so poslali angleško zastavo gor, pa so se takoj oglasili zopet Rusi in so rekli, da nimajo Angleži tam nič iskati — in Angleži so res odšli.

To je torej vse v redu. Drugače je pa svetovno severno od Severne Amerike. Sestoji iz dveh delov. Najprvo vidimo severno od Kanade vse polno otokov, nekateri so prav veliki. Lastninske pravice do teh otokov Kanadi nihče ne odreka. Poleg tega je pa tam gori v sredi med Grenlandijo, Kanadskimi otoki, Alasko, Sibirijo in severnim tečajem velik kos še nepoznanega sveta, približno tako velik kakor je šest ali sedem Jugoslavij. Ameriški učenjak Harris je že pred 14 leti trdil, da tam ni morje, ampak suha zemlja, vsaj deloma; take kakovosti, kakor so vse pokrajine okoli severnega tečaja. Za svet se prepirata posebno dva: Kanada in Zedinjene države Severne Amerike. Oba pravita, da leži zemlja, po Harrisu imenovana, severno od njiju; Zedinjenim državam pripada namreč Alasko. Z isto pravico bi se tega sveta lahko polastili tudi Rusi, ker leži tud severno od Sibirijske. Okoli tečaja pridejo namreč vse dežele skupaj, če jih podaljšamo. Rusi so pa enkrat tiho. Lani je hotela Amerika poslati zračno ladjo »Shenandoah« na tečaj in proglasiti ves neznan svet za ameriško last; etos je pa takoj po odhodu Amundsena Kanada v državnem zboru javno izjavila, da je

ves svet tam gori njen. Kako se bo spor končal o tem bomo »Domoljub«-ove naročnike seveda pravočasno obvestili.

Kajti boj za severni tečaj, oziroma svet tam okoli, ni tako brez pomena, kakor bi si marsikdo mislil. Gorečnost za osvoboditev tamošnjih dežel, ki jih imamo za puste in prazne, se nam zdi najprvo nerazumljiva; če pa pogledamo stvari na dno, vidimo brž, da je razvoj tečajnih osvojitvev splošnega gospodarskega in političnega pomena. Trije razlogi pridejo v prvi vrsti v poštev.

I. Po vseh otokih pred Kanado so našli izvrsten premog; na Spitsbergih ga na primer kopljejo že več let tudi pozimi.

II. One dežele redijo lahko neizmerne črede severnih jelenov in takoimenovanega moškatnega goveda; lahko nas bodo v bodoče enkrat zalagale z mesom, postale bodo prava zakladnica mesa. Na to nas opozarja zlasti sloviti raziskovalec tečajnih pokrajin Stefansson, ki je bil pet let skupaj na severni Alaski, v severni Kanadi in na otokih pred njo.

III. Tečajne pokrajine bodo postale prehodna dežela modernega zračnega prometa. Aeroplan in zrakoplov bosta s časom igraje šla čez. Pogledmo na globus, pa vidimo, da pridemo na primer iz Severne na Japonsko ali v San Francisco v Ameriki itd. veliko hitreje preko tečaja, kakor pa kjerkoli drugod. Gospodar severotečajnih pokrajin bo gospodar prometa iz Severne Evrope v Sibirijo, Vzhodno Azijo in Zahodno Ameriko, iz Neworka v Vzhodno Azijo itd.

Samo te tri točke premislimo, pa bomo boj za tečajne dežele takoj umeli.

ZANIMIV MUZEJ.

V bližini Newyorka v Ameriki je muzej, v katerem so shranjene stvari, ki so jih hoteli vtihotapeci vtihotapiti v Ameriko, ki jih je pa policija zasegla. Vidiš rakve, ki so s cinom obložene in ki ne propuščajo vode, za prevažanje alkohola; vidiš sode, ki imajo v notranjosti dva oddelka, enega za limonado ali malinovec, drugega za žganje. Tudi druge zanimivosti so tam. Kokain na primer vtihotaplja najrajši v molitvenikih, med skupaj zlepljenimi listi; brljante in druge drage kamne v petah, v urah in termoforih (steklenicah, ki hranijo toploto dolgo časa).

OBLEKA ZA BOŽJEPOTNICE.

Veliko število romarjev in romaric je dalo neki krojaški tvrdki povod, da je začela za one romarice, ki hočejo k sv. Očetu, izdelovati posebno vrsto obleke. Obleka je čisto črna, pod vratom zapeta, ima dolge rokave in dolgo krilo. Tedaj, ko so proglasili M. Barras za svetnico, je bilo že veliko Angležinj v taki obleki v avdienci pri papežu.

ITALJANSKI POSLANCI

bodo dobivali odslej po 24.000 lir na leto.

Obleke

kupite najugodnejše pri

➤ JOS. ROJINA v LJUBLJANI. ➤

PRODA SE HIŠA z gostilno in hlevom, trije travniki, ena njiva in hrastov gozd po ugodni ceni v PODZEMLJU v Belikrajini. — Naalov prodajalca pove uprava »Domoljub« pod številko 8940.

Kje je ponesrečenec?

Barvne trakove-, ogljeni-, povoščeni-, kopirni papir, hektografični zvitki in druge potrebščine pri **LUD. BARAGA**, Selenburgova ul. 6

Kupim belo glino, hrastove in jesenove hlode. — **PRODAM** železne cevi, 2 coli svetlobe, mlin za koruzo tretji, dva štedilnika, konopne vrvi za zvonove in katran za lesene stavbe. — **F. CVEK, KAMNIK.**

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg štev. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše. — Vezane vloge obrestuje po dogovoru. — Podeljuje proti dobremu poročstvu osebne, trgovske in obrtne — posebno kratkoročne kredite.

SEMENSKO AJDO

črno in sivo, najboljšje graščinsko blago, in rdečo deteljo (inkarnatko) po 10 DIN za kilo, nudi **Fran POGAČNIK**, Ljubljana, Dunajska cesta štev. 36. 3272

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja **premog**

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angeški koks za litvarne in domačo uporabo, kovaški premog in briquete.

Naslov: **Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/1.**

SPREJMEM UČENCA

ki bi imel veselje do mlinarske obrti. Ponudbe na J. Korošec, mlinar, Podpeč, p. Preserje p. Ljubljani

LEKARNAR HOČEVAR, VRHNIKA,

Izdeluje in razpošilja: HOČEVARJEVA AROMATIČNA ŽELEZNATA TINKTURA zoper slabo prebavo, oslabelost, slabokrvnost, po 20 Din stekl. Po pošti od 3 stekl. dalje. — SADNIKARJEV ZDRAVILNI PRAŠEK ZOPER OBOLLENJE PRAŠICEV. Neobhodno potreben za vsakega prašice. Zdravilni Zavoj 12 Din. — BOSULIN SVEČICE zoper srmančno vnetje ter jalovost krav in telic. Škatlja 30 Din. — KAPLJICE ZA PRAŠICE pospešujejo tek in prebavo. Stekl. 8 Din. — REDILNI PRAH ZA DOMAČE ŽIVALI redi govedo, konje in prašice. Škatlja 5 Din. — KONJSKI CVET (FLUID) za mazanje. Stekl. 15 Din. — Poleg vseh zdravil za živino točno živinozdravniško navodilo! Če se pošlje za Sadnikarjev prašek ali »Bosulin« denar naprej, pošljem poštne prostol — V zalogi vsa zdravila za živino.

MLINSKI KAMNI

Bogata izbira naravnih in umetnih MLINSKIH KAMNOV za vsakovrstno meljavo proti garancijski po zmerni ceni samo pri trvdki ČADEŽ in BRCAR, Ljubljana, Kolodvorska ul. 35.

Kdor bi rad lepo obleko

si najlažje izbere sedaj, ko je ravnokar zopet došlo vseh vrst in barv, gladko, karirasto in črtasto, volneno in polvolneno blago; deleni, batisti, krepi, svila, primerne stvari tudi za birmance; rujava, bela in pisana kotenina že od 11 Din naprej, vsakovrstne opreme za neveste, izgotovljene moške srajce, otroške obleke, predpasniki, bluze, robci, kravate, nogavice itd. po čudovito nizkih cenah samo pri

»IVANKI« F. in I. GORIČAR

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta štev. 29,

kjer se prodaja s kar najmanjšim, a rajše gostejšim dobičkom.

Če potrebujete elektromotorje ali če hočete izgraditi električne centrale, obračajte se na:

Škodove zavode

zastopstvo za Slovenijo

Selenburgova ul. 7

Poset inženirja je brezplačno na razpolago.

Belo platno

trpečno „Test“ m 12 Din, močno „Sava“ 13 Din, Slovensko platno zelo močno 16 Din, fine „Beograd“ tkanine 17 Din, zelo fine tkanine „Gorica“ za srajce 19 Din, posebno fini naturel sifon 22 cm 23 Din, raspoložljiva veletrgovina R. Stermečki, Celje št. 19. Ilustrirani cenik s čez 1000 slikami se pošlje vsakemu sastonj, vsakemu od sukna, kamgarna in razne manufakturne robe pa samo za 8 dni na ogled. Kdor pride s vlakom osebno kupovat, dobi nakupa primerno povrnitev voznje. Narodila čez 200 Din poštne prosto. Trgovci engross cene.

Sedaj je dobro,

pravi mož, ko mu je njegova pametna žena hrbet in ude nadrgnila s Fellerjevimi belečine olajšajočim ELSAFLUIDOM. Imate bolečine v udih! Nahod? Glavobol? Zobobol? Grče? Trpite na slabosti? Slabem spanju, nervoznosti? Poizkusite Fellerjev Elsafluid, kateri Vam bo v hudih dneih dober prijatelj. En zavoj s 6 dvojnati ali 2 specialnima steklenicama z zavojnico in poštne za 62 Din pri lekarnarju EUGEN V. FELLER v Stubici Dorži, Elsa trg 16. — Hrvatsko. 7045

Kmetija v najem

(event. na polovico) se ODDA pod zelo ugodnimi pogoji na Dolenjskem, in sicer okroglo 40 orlov nrtv in travnikov, ter zbiranjem bogatih gozdnih pridelkov, za daljšo dobo. — Do Ljubljane je 3¼ ure hoda, do najbližje železniške postaje 1¼ ure. Na kmetiji je živ inventar: 4 glave govedi, 2 konja, 3 prešči. Posebno ugodno za kmečko rodbino s mnogimi odraslimi, pridnimi otroci. — Ponudbe za upravnništvo »Novega Domoljuba« pod šifro: »NAJEMNIK« štev. 3902.

Najboljši
šivalni stroj je edino le
Josip Petelinc-a

znomke
Gritzner in Adler
za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana blizu Pražanov
Pouk v vezanju brezplačen. Večerja garancija.
Delavnica za popravila
Na volitvi Telefon 918 Na malj

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Brzjav.: Gospobanka.

Račun poštnege čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945

v lastni palači (vis à vis hotela „Union“).

Račun poštnege čekovnega urada v Zagrebu št. 39.080

Podružnice: Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Kapital in rezerve skupno nad K 60,000.000.—, vloge nad K 600,000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji

Amerikanski oddelek: Direktno zveze s ameriškimi bankami. — Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.